

Zuhûr

kültür, edebiyat ve tasavvuf dergisi

Sayı
43

ISSN 9771309713007

ücretsiz

ADALE VE
ZULÜM

İçindekiler

01

**ABDULLAH
DEMİRCİOĞLU**

ADALET VE ZULÜM

03

DURSUN GÜRLEK

EYÜP HAYRANI BİR PADİŞAH

05

**DR. ABDULKADİR
EREN**

KALB-İ SELİM

07

MAHMUT BİYİKLİ

**DİNİMİZİ VE DİLİMİZİ MÜDAFAA EDEN BİR
MÜNEVVER : Dr. Mehmet Doğan**

21

AYŞE DEMİRCİOĞLU

“ATALARIMIZIN DİNİ ÜZEREYİZ”: BUDİZM

Eşrefoğlu Rumî’de Tevbe Kavramı

Dr. Harun ALKAN 11

Hz. Peygamberin Hanımlarıyla İlişkisi

Asiye TEKÇE 13

Sana Gelmişem Ya Rab – Şiir

eş Şeyh es Seyyid Ömer Hüdai Baba Köğengi 15

İsâr

Burhan DİLEK 16

Mektubât-ı Geylani | 9. Mektup

Pir Abdulkadir Geylani 18

Zikir Halkalarında Usûl ve Erkan

Prof Dr. Hasan Kamil YILMAZ 20

Bir İrfan Öncüsü Ali Fuat Başgil ve Gençlerle Başbaşa

Tayfur KOZAN 25

Ben-i Âdem’in Efendisine, Şiirlerin Efendisi olan Na’tlar: Hatıra ve Dua | Kaside-i Bürde

Tufan ATMACA 29

Muhammed’e (s.a.v) Şiir

Hakkı Yaşar BULUT 31

Vakit

Yeşim Gezmiş TORTUM 32

Aidiyetin Gaspı

Fehmi YILMAZ 33

Osmanlı Döneminde Ramazan Âdetleri

Nurdan ADAK 34

Avrupa’nın Kudüs’üne Yolculuk BOSNA

Ümit DURSUN 36

Deizm

Serkan ZEYBEKER 38

Suskunlar Meclisi (Meclis-i Hamuşun)

Alıntı 40

Her Şerde Muhakkak Bir Hayır Vardır

Perihan SAVAŞ 41

es-selâmü aleyküm ve rahmetullâh

Hız. Âdem'den günümüze, “zulüm” insanlığın yakasını hiç bırakmıyor. Hem nefsimizde hem de ictimâî hayatımızda zulme şahitlik ediyoruz.

Haksız yere cana kıymak, kul hakkına girmek, devlet malı yemek ve daha niceleri...

Adaletin hiçe sayıldığı, haklı olanın değil, güçlü olanın haklı olduğu zamanlardan geçiyoruz.

Özellikle Gazze'de, İslâm coğrafyamızda ve sosyal hayatımızda zulüm ve haksızlık yapanlar, zulümlerine yardımcı olan bir takım bayağı kişiler bulabilirler. Zulümlerine de belli bir müddet devam edebilirler ancak zulümle âbâd olanların sonu mutlaka berbat olacaktır. Rabbimiz: “Zâlimlerin hiçbir dostu ve sözü dinlenecek şefaathçısı yoktur.” (Mü'min sûresi, 18) buyuruyor. Onları, yüreklerin ağzına geleceği, tasadan yutkunacakları, yaklaşan kıyamet günü ile uyarıyoruz.

Bu sayımızda, adalet ve zulüm konusunun yanı sıra kültür dünyamızın zenginliklerinden gönül dünyamıza kadar pek çok konuya temas ediyoruz. İslam âlemini tehdit eden sapkın inançlara dikkat çekiyoruz. Edebî ve tasavvufî yazılar ile gönüllere dokunma niyetindeyiz. Geçmişteki güzelliklere duyduğumuz hasretten, köklerimize inmeye ve gönlümüzü oralardan beslemeye çalışıyoruz. Muhterem Abdullah Demircioğlu Hocamızın da belirttiği üzere rahmeti gazabını geçmiş olan yaratana karşı bu mübarek günlerde dualarla, tövbe istiğfarlarla, Resulullah'a salât ü selâmlarla, zikir ve tespihlerle el açıp yalvaralım. Gün bu gündür. Yarına bırakmayalım. Bakarsın ki yarın çok geç olur.

Kalb-i selim temennilerimizle...

ADALET VE ZULÜM

Cenâb-ı Allah Kurân-ı Kerim'de, âdil olmayı, emretmektedir. Ayet devamla ihsanı, yakın akrabaya vergili olmayı, onlara bakmayı, görüp gözetmeyi de göz ardı etmememizi emreder. Şu üç şeyden de sakındırır. Bunlar, fuhşiyât, münker ve buğzdur. (Nahl 16/90).

Abdullah
Demircioğlu

Milletler adaletle ayakta durur, zulüm ile yıkılır mahvolur gider. Dinimizde zulüm haramdır. Belirtildiği üzere, ödeşmesi çok zor haklardandır. "Ez-zulmü zulümâtün yevme'l-kıyâme / Zulüm, (zalim için) kıyamet günü karanlıklardır." (Buhârî, Mezâlim, 8; Müslim, Birr, 57) buyurulmuştur.

Başkasının malını mülkünü zorla elinden almak, arazisini gasp etmek zulümdür. Daha başka sayılacak birçok şey vardır ki bunlar zulüm olarak değerlendirilir.

Bu hususta Rasûlullah'tan (s.a.s) rivayet edilen bir hadis vardır ki çok dehşet vericidir. "Zulüm yolu ile bir kimsenin arazisinden bir karış alan kişiyi, Allah kıyamet gününde o aldığı şeyi boynuna dolayarak, yerin yedi kat dibine geçirir."

(Buhârî, Mezâlim 13, Bed'ül-halk 2; Müslim, Müsâkât 139-142; Tirmizî, Diyât 21)

Rivayet olduğuna göre ashaptan Sa'îd b. Zeyd'in bir miktar arazisi elinden alınmıştı. Alan kişi yalan söylüyor, arazinin kendisine ait olduğunu iddia ediyordu. Çaresiz kalan Sa'îd b. Zeyd:

"Ya Rab! Eğer, o yalan söylüyorsa gözünü kör et ve onun kabrini evinin içinde eyle" diye dua eder. Aradan çok zaman geçmez, o kişinin iki gözü de kör olur. Bu adam duvarlara tutuna tutuna yürürken şöyle derdi:

"Beni, Sa'îd b. Zeyd'in bedduası bu hale getirdi." Çok geçmeden evinin etrafında dolaşırken orada bulunan kuyuya düşerek öldü. Kuyu onun mezarı oldu. (Müslim, 3. cilt, sy 1230)

Hadisten anlaşılanlar şunlardır;

- 1) Bir karış toprağı gasp etmek, yerin yedi kat dibine geçirilmekle cezalandırılır.
- 2) Bir sahâbînin bedduası sebebiyle bu gasıbın gözleri kör oldu ve ölümü, evinin civarındaki kuyuda düşüp boğulmakla gerçekleşti. Bu kuyu kendisinin mezarı oldu.

O (s.a.s) buyuruyor: “*Mazlumun bedduasından sakının. Çünkü onun bedduası ile Cenâb-ı Allah arasında perde yoktur.*” (Buhari, Mezalim 9; Müslim, İman 31; Tirmizi, Zekât 6; Ebu Davud, Zekat 4; Nesai, Zekat 46), yani anında icabet olunur.

Bu itibarla hadisler, ahirete böyle bir yükte gitmekten sakındırmaktadır. Böylelerinin dünyadaki rezillik ve rüsvaylık cezaları yanında, ahiretteki ağır cezaları daha ağır olacaktır. İnsanlarda hırs ve tamahın artması, emniyetin kaybolması, israfın had safhaya çıkması imansız veya imanı zayıf olanların bu gayri meşru yollara düşmelerine sebeptir. Zulüm sadece malı-mülkü, parayı-pulu, altını-gümüşü haram yollardan elde etmekten ibaret değildir. Başkasının kişilik haklarını zedelemek, iftira etmek, hakarete bulunmak, dövmek, sövmek gibi şeyler de zulüm sayılır.

Bana sakın kimse şöyle demesin, “Sen, bizleri çok korkutuyorsun. Şimdiye kadar kimselerden duymadık. Bunları söylemekle kolumuzu kanadımızı kırıyorsun, İslamiyet ne kadar zordur” veya başka şeyler... Diyen desin, bunların duyulmaması işitilmemesi onların yokluğunu göstermez. İşte iflas hadisi, buna da bir bakalım ve çok düşünelim. Öte âlemdeki hesabı iyi yapalım. Ebed âleminde cennetlerin güzelliğini ne bir göz görmüş ne işitmiş ve ne de Âdem’den (a.s) son insana gelinceye kadar hiçbir kimsenin hayal ve hatırına gelmiştir. Cehennem korkunçluğu da öyle. Rahmeti gazabını geçmiş olan yaratımıza karşı bu mübarek günlerde dualarla, tövbe istiğfarlarla, Resulullah’a salât ü selâmlarla, zikir ve tespihlerle el açıp yalvaralım. Gün bu gündür. Yarına bırakmayalım. Bakarsın ki yarın çok geç olur.

O hadisi burada özet olarak verelim: Sahâbîleriyle sohbette iken Resulullah: “Müflis kimdir? diye sorar. Sahabeler, “Ticaret yapanın, sermayesiyle birlikte her şeyini kaybetmesidir.” (Müslim, Birr 59) derler.

Peki müflis kimdir?

Devamı inşallah gelecek sayıda.

fî emânilah...

Eyüp Hayrânî Bir Padişâh

Dursun Gürlek

Otuz altı Osmanlı padişahının altısı Bursa'da, yirmi dokuzu İstanbul'da, biri de Şam'da gömülüdür. Hükümdarların birçoğunun türbesi kendi yaptırdıkları camilerin yanı başında bulunuyor.

Fatih, Yavuz, İkinci Bâyezid, Kanuni, Birinci Ahmed gibi; Bazı padişahları ise kendi arzu ettikleri yere değil, iş başına gelen yeni yönetimin istediği mekâna defnedildiklerini biliyoruz.

Eğer rivayet doğruysa, Sultan İkinci Abdülhamid, Fatih haziresine gömülmeyi istiyormuş. Fakat İttihatçılar onun bu arzusunu yerine getirmiyorlar, İkinci Mahmud türbesine defnediyorlar. Yeri geldiği için belirteyim, bu türbede üç padişah yan yan yatıyor. Bazı padişahlarda, türbelerini daha hayattayken hazırlatıyorlar. Mesela Abdülmecid, çok sevdiği Yavuz Sultan Selim'in hemen yanı başına gömülmek istediği için türbesini onun bulunduğu mekâna yaptırıyor. Gariptir ki hem Yavuz'un hem de Abdülmecid'in türbeleri, diğer Osmanlı padişahlarına göre daha az ziyaretçi tarafından ziyaret ediliyor.

Her ne ise; ölmeden önce türbesini yaptıran diğer bir padişah ise, Sultan Reşat'tır. Hayli ileri bir yaşta tahta oturan bu hükümdar, halim selim, Mevlevî meşrep bir insandı.

Ancak ülkenin en sıkıntılı günlerini yaşadığı bir dönemde iş başına geçmişti. Bütün yetki İttihatçıların elindeydi. Sultan Reşad'ın padişahlığı sembolikti. İttihatçıların dediği oluyor, memlekette onların borusu ötüyordu. Altı yüz yıllık 'Devlet-i Aliye'yi, on yılda batıran bu adamlar, Sultan Reşad'ı da kukla gibi kullanıyorlardı.

*Emirü'l mü'minin
İki kutsal caminin hizmetkari*

Padişah, astığı astık, kestiği kestik olan bu adamları çok yakından tanıdığı için kendine göre bazı tedbirler almak istiyordu. Nitekim, bunların ne yapacağı belli olmaz demiş, hayattayken türbesini bizzat kendisi hazırlatmıştı.

Padişah, uhrevi belde Eyüp'ü çok sevdiği için, türbesini de 'Alemdar-ı Resulullah'ın bulunduğu bu mekânda inşa ettiriyor. Rivayete göre de 'Ebedi uyukumu kuş sesleri ve çocuk sesleri arasında uyumak istiyorum' demiş.

Efendim, bilmem belirtmeye gerek var mı Eyüp'ün kuş sesleri öteden beri meşhurdur. Çocuk sesleriyle, türbenin hemen yanı başında bulunan ve aynı padişah tarafından yaptırılan mektep (okul) tabii ki, burada okuyan ve cıvıl cıvıl bir manzara teşkil eden minik öğrencilerin sesleri kast edilmektedir.

İşte, bu Eyüp'teki türbesinin temel atma merasiminde Sultan Reşad da hazır bulunuyor. Tam bu sırada padişahın büyük oğlu, Ziyaeddin Efendi kendini tutamayıp ağlamaya başlıyor. Durumu gören padişah oğlunu yanına çağırıp: 'Niçin ağlıyorsun?' diye soruyor. Oğlu, 'Çok üzüldüm efendim, dayanamadım' deyince padişah şunları söylüyor:

'Hiç üzülme. Ben, hiç olmazsa şurada yatacağımı biliyorum. Benden sonra gelenler, bakalım bu topraklarda yer bulabilecekler mi?'

Kaderin şu garip tecellisine bakınız ki, Sultan Reşad'ın tahmini doğru çıkıyor, kendinden sonra tahta çıkan Sultan Vahideddin yurt dışına çıkmak zorunda kalıyor. Bin bir çileli bir gurbet hayatı yaşadktan sonra hayata veda ediyor. Haciz konulan cenazesi, sonunda Şam'da defnediliyor. İşte tam bir ibret tablosu!...

KALB-İ SELİM

Dr. Abdulkadir Eren

“Ey cemaat!

Peygamberinizi dinleyiniz. O'nun kelâmı ile kalbinize cila vurunuz. Kalbinizin cila ilâcını size O haber verdi. Sizden biri hasta olsa, doktoru ilâç tavsiye etse, kullanmadan şifa bulabilir mi? Bulamaz. İlâcı kullanmadığı süre hastalığı eksilmez, belki artar. Asıl Allah'ı zikir kalple olur.”

Pirim Abdulkadir Geylani Hz.

Hastalandığımızda bizlere şifa veren Ya Şafii, maddi ve manevi hastalıklarımıza şifalar ihsan eyle. Ey Allah'ım! kalplerin tabîbi ve devası, vücutların afiyeti ve şifâsı, gözlerin nûru ve ziyâsı olan Hz. Muhammed (sav)'e, âline ve ashâbına salât ve selâm eyle.

Kalp öyle bir organdır ki maddi hayatımızda olduğu gibi manevi hayatımızın sıhhati de ona bağlıdır. Resulullah Efendimiz “Vücutta öyle bir et parçası vardır ki, o iyi olursa bütün vücut iyi olur; o bozulursa bütün vücut bozulur. Dikkat edin! O, kalptir.” (Buhârî, İmân, 39) buyurmuşlardır.

Ameller niyetlere göredir ve niyetler kalple olur. İhlas kalptedir. Resullah Efendimiz mübarek ellerini kalbinin üzerine koymuş ve 'Et-Takva ha huna'; Takva işte buradadır, diye buyurmuşlardır. Kuran' da, Resulullah Efendimizin kalbine indirilmiştir. İyi ve kötüyü ayırmada danıştığımız yer kalptir. Cenab-ı Hakk ta bizim kalbimize nazar eder ve bizden kalbi selim sahibi olmamızı istemektedir.

“Sanma ey hâce ki senden zer-ü sîm isterler,

Yevme lâ yenfeu'da kalb-i selîm isterler...”

“Ey hoca; sanma ki senden altın ve gümüş isterler, Hiçbir şeyin fayda vermeyeceği günde, tertemiz ve sapasağlam bir kalp isterler.”

Peki bu kalbin huzuru nasıl olur. Cenab-ı Hakk “Onlar inanmışlar, kalpleri Allah'ı anmakla huzura kavuşmuştur. Dikkat edin, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzura kavuşur.” ayetinde bize cevabı vermiştir aslında.

Nasıl bedenimiz çeşitli hastalıklara dûçar olabiliyorsa şu manevi sağlığımızın merkezi kalpte hasta olabilmektedir. Yalan, gıybet, haset, dünya sevgisi gibi günahlarla kalpler kararmaktadır. “Kul bir günah işlediği zaman kalbinde siyah bir nokta oluşur. Bundan vazgeçip tövbe ve istiğfar ettiği zaman kalbi parlatılır. Günaha devam ederse siyah nokta artırılır ve sonunda tüm kalbini kaplar.”

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَا لِكُلِّ بَنِي
الْأُمَّةِ إِلَّا بَلَدًا بَقِيَّتْ سَلِيمًا

“Yevme lâ yenfe'u mâlun ve lâ benûn,
illâ men etâllâhe bi kalbin selîm.”

Kiyâmet gününde, ne mal fayda verir, ne de evlad,
ancak Allah'a selîm bir kalb ile varan kimse başka.
(Şuara, 88,89)

Pirimiz Abdülkadir i Geylani (ks) Hazretleri de sohbetlerinde kalp ile ilgili şöyle buyurmuşlardır.

“Ey cemaat!

Peygamberinizi dinleyiniz. O'nun kelâmı ile kalbinize cila vurunuz. Kalbinizin cila ilâcını size O haber verdi. Sizden biri hasta olsa, doktoru ilâç tavsiye etse, kullanmadan şifa bulabilir mi? Bulamaz. İlâcı kullanmadığı süre hastalığı eksilmez, belki artar. Asıl Allah'ı zikir kalple olur. Kalbi ile Allah'ı zikreden, Allah'ı zikretmiş olur. Kalbi bırakıp yalnız dille Allah'ı zikreden, Allah'ı zikretmiş sayılmaz. Dil kalbin yavrusudur; yavru, anaya uyar. Öğüt verilen yerlere devam et. Kalp, öğüt dinlemeyi bıraktıkça körelir.”

İşte kalbin sıhhati bu kadar önemlidir.

Ümmü Seleme'ye (ra); Ey müminlerin annesi! Allah Resûlü (s.a.s) senin yanındayken en çok hangi duayı ederdi?" diye sorduklarında, Ümmü Seleme (ra), "Onun çoğunlukla ettiği dua şuydu: "Ey kalpleri çeviren (Allah'ım)! Benim kalbimi dinin üzere sabit kıl."

Cenab-ı Hakka ulaşmak için çıktığımız seyr u sülûk yolculuğu da kalp ile olur. O'nu (c.c) kalp ile ararız kalp ile buluruz.

Mürşidi Azizim'in şu dörtlüğü de bu minvaldedir:

Ararım seni her yerde
Denizlerde ve göklerde
Sen gizlisin şu kalplerde
Bilemedim ey Allah'ım...

Maddi hastalıklarda nasıl doktora gidiyorsak kalbi hastalıklarımızdan tedavi olmak için de peygamberlerin varisleri olan manevi doktora başvurmak, bu işin ehli olan zatlara bulmak bir ihtiyaçtır.

İlk önce hastalığını fark etmek ve hastaneye başvurmak gerekmektedir.

"Cürmünü mu'terif ol tâate mağrur olma
Ki şifâhâne-i hikmette sakîm isterler"

"Suçunu itiraf et, taatine gururlanma çünkü hikmet hastanesine suçlu olanı kabul ederler."

Tasavvuf yolu bağlılarını kalbi selime ulaştırmayı hedefler.

Tekkeler manevi hastaneler, mürşidi kamiller de manevi doktorlardır. Onların verdiği günlük virdlerde bizlere verilen ilaçlardır. Müridler de bu duruma göre tedavi ve şifa için manevi doktora gelen, kayıt yaptıran manevi hastalardır. Reçeteyi kullanan, ilaçlarını alan mürid şifa bulur biiznillah. Eskilerin dediği gibi kalbten kalbe yollar vardır. Mürid rabita ile mürşidine kalbini bağlar. Böylece İlâhî hakikat ve sırlar kalbinde tecelli eder. Mevlânâyâ göre velîlerin gönülleri Hakk'ın kudret eliyle cilâlanmış aynalardır.

"İşit bu Sezâî'den ne gördü Fenâî'den

Dost vechini gösterdi mir'ât-ı mücellâde (parlatılmış ayna)"

Onlar kendilerini tamâmen Hakk'a teslim etmişler, kendi benliklerini yakıp yok etmişlerdir. Yâni Hakk'la kendileri arasına girebilecek nefsânî perdeleri çekip kaldırmışlardır.

'Sen çıkarırsan aradan / Kalır seni yaradan"

İşte kalbin hususiyeti çok büyüktür. Kalbin halleri ve sırları da engindir. Rabbimizden huzuruna selim bir kalple çıkabilmeyi niyaz ederim. Âl-i İmran suresinde geçen dua ile sözlerimi hitama erdiriyorum.

"Rabbimiz! Bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi eğriltme.
Bize katından bir rahmet bahşet. Şüphesiz sen çok bahşedensin."

DİNİMİZİ VE DİLİMİZİ MÜDAFAA EDEN BİR MÜNEVVER: D. MEHMET DOĞAN

Mahmut Bıyıklı

Büyük şahsiyetler bağlı buldukları milletlere yön tayin etme noktasında her zaman öncülük etmiş yol açmışlardır. Merhum D. Mehmet Doğan da onlardan biriydi. Türkiye'nin yönünü tamamen Batı'ya çevirmek isteyenlere karşı durarak, asıl olmamız gereken yerleri sürekli hatırlattı. Bizi değerlerimizden koparmak isteyenlere hayati boyunca amansız bir kavga verdi.

Ebedi aleme uğurlanırken Mehmet Görmez Hocanın kendisi için, "Dilimizin ve dinimizin müdafilerindendi" demesi öylesine söylenmiş bir söz değildi. O gün Hacı Bayram Camii'ni dolduran binlerce kişinin iyi bilirdik diye şahitlik etmesi görülmeye değirdi.

Bu fani dünyadan hakikatli bir münevver olan Mehmet Doğan geçti. Geride silinmez izler bırakarak gönüller yaparak yeni nesillere dev eserler armağan ederek ayrıldı aramızdan.

Himmeti milleti olan bütün öncüler gibi dünyadaki vazifesini hakkıyla yerine getirdi.

Engin bilgisi, kuşatıcı ve kucaklayıcı yaklaşımı, alçakgönüllülüğüyle tanıştığı herkeste derin bir saygı uyandırdı. Kurucu bir iradeye sahip olan Doğan, tanıdıkça sevilen, sevildikçe daha da yakınlaşılan bir isimdi. Samimiyetle yanına gelenlerin onun yanında hayal kırıklığına uğraması mümkün değildi. İzinden yürüdüğü Mehmet Akif ve Nurettin Topçu'nun abideleşmiş karakterini benimsemiş; bu büyük ahlak timsallerinin sadece fikirlerini değil, ahlakını da kuşanmıştı.

Kültür Nöbeti

Türk milletine kaybettiği hazineleri hatırlatan bir münevver olan Mehmet Doğan, her zaman uyarıcılık vazifesini hakkıyla yerine getirdi.

O, şairin, "İnsandır sanıyordum mukaddes yüke hamal, hamallık ki sonunda ne rütbe var ne de mal" dediği gibi yaşadı. Ne bir siyasi hedef ne bürokratik bir kariyer ne de maddi bir planlama yapmadı. Adanmışlık ruhuyla, gece gündüz demeden koşturdu. Mehmet Doğan'ın derdi, kazanmaktan ziyade kazandırmak oldu. Ülkenin hak ettiği yerlere gelmesi, memleket evlatlarının değerlerimizle barışık bir ömür sürmeleri ve kutlu bir istikbal rüyası görmeleri için çalışıp çabaladı.

İsyan ahlakçısı Nurettin Topçu'nun izinde, yaşama zevkini bir kenara bırakıp, yaşatma aşkına gönül verdi. Dünyalık biriktirmek yerine dost biriktirmeyi, kariyer planı yapmak yerine kader planında omuzlarına yüklenen sorumluluk çerçevesinde yaşamayı tercih etti.

Hem Okudu. Hem Yazdı!

Mehmet Doğan'ın hayatının merkezinde -her zaman- okumak ve yazmak vardı. Yazmak için durmak gereklidir ancak Doğan, durmadan da yazabilen nadir kalemlerden biriydi. Cemiyet hayatının merkezinde olmak, sivil toplum çalışmalarında bulunmak, şehirden şehire, ülkeden ülkeye koşmak onun yazmasına engel teşkil etmedi. Mehmet abinin, çeşitli programlar vesilesiyle gittiğimiz farklı şehirlerde ve farklı ülkelerde, yoğun geçen bir günün gecesinde yazı yazdığını çok gördüm. Yazı disiplininin asla taviz vermezdi. Bu, herkesin yapabileceği, daha doğrusu başarabileceği bir durum değildi. Hem yazarlığından hem de teşkilatçılığından ödün vermedi. Hareketli geçen günlerde kaleme aldığı yazıların da derinlikli olduğunu özellikle belirtmek isterim.

Okunma kaygısı gütmeden, “popüler alanın” cazibesine kapılmadan kalıcı eserler vermek için çırpındı. Yazdıklarının tesirli olmasının sırrı, yazdığı gibi yaşayan, yaşadığı gibi yazan biri olmasından kaynaklanmaktaydı. Dilinden düşürmediği Yunus’umuzun, "Kastım budur şara varam, feryad-ı figân koparam" şiiri, onun derdini anlamamız açısından çok güzel bir örnektir.

Doğan, kendi kuşağındaki bazı yazarlar gibi geçmişte kalmadı, kendisini sürekli güncelledi. Yeni çıkan kitapları takip etti, genç yazarlarla dostluklar kurdu. Kendisinden yazarlığın sırrını soran yazı heveslilerine, dile hâkim olmalarını, Türkçeyi çok iyi kullanmalarını ve dilimizin şaheserlerini okumadan yazmamalarını tavsiye etti.

Kültürel Birlik

Türk devletleri daha bağımsızlığına kavuşmadan o coğrafyaya kafa yoran nadir mütefekkirlerden biridir Mehmet Doğan. Yeni bir dünya kurulacağını önceden görmüş ve bu yeni dünyada Türkiye'nin aktif olması konusunda fikir üretti. Türk dünyasıyla Türkiye arasında kültür köprüleri kurdu.

Türk dünyasındaki yazarların Türkiye'yi tanımaması ile Türkiye'deki yazarların Türk dünyasındaki yazarları tanımamasının acısını yüreğinde hissetti ve arada köprü olmak için bu yazıya sığmayacak ve sıradan bir insanın tartamayacağı olağanüstü fedakârlıklarda bulundu. Mehmet Doğan'ın bereketli çalışmaları sonucunda, Türk dünyasındaki okurlar ve yazarlar da Aziz Nesin ve Nazım Hikmet'ten başka, Türkiye'nin yüzlerce kıymetli yazarı olduğunun farkına vardı. Bunun sonucu olarak, kültürel etkileşim arttıkça birlik fikri daha da güçlendi.

Doğan'ın girişimleriyle Tanpınar'ın, Necip Fazıl'ın, Tarık Buğra'nın, Mehmet Akif'in ve diğer usta yazarların eserleri Türk ülkelerinde yayımlandı.

Dönemin Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı'nın yapması gereken ama ehliyet ve ufuk fakiri yetkililerin uzak durduğu çalışmaları Doğan, tek başına omzuna aldı.

Gaspıralı'nın izindeydi. Dilde, fikirde, işte birlik için çalıştı, çabaladı ve cehdetti. Ham bir hayal, kuru bir rüya değildi onunki. Tarih tecrübesini doğru okuyan bir entelektüeldi ve istikbali kurma çabasını sürdürdü. Türkistan'da bulunduğumuz bir programda, İstanbul'da yayımlanan kitabın aynı anda Almatı'da ve Aşkabat'ta yankı bulması, Taşkent'te yayımlanan bir kitabın Ankara'da tartışılmasını arzu ettiğini söyledi. Kazan'da, Bakü'de ve Bişkek'te Yahya Kemal'in, Sezai Karakoç'un Necip Fazıl'ın, Akif'in, Tanpınar'ın konuşulması, Konya'da, Edirne'de, Erzurum'da ve İstanbul'da Vahapzade, Mahtumkulu ve Abay okumalarının yapılması, hep onun özlemi, ideali ve rüyasıydı.

Dil Muhafızı

Mehmet Doğan dil konusunda da her zaman sorumluluk içinde hareket etti. Neyi kaybettiğimizi iyi bildiği için yüreği yanıyordu. Alfabe değişikliğinin emperyalist bir planın parçası olduğunu her zaman dillendirdi. Yirminci yüzyılda alfabe değişikliğini başka milletlerde görmek mümkün değildi. Üzerimizde oynanan operasyonun büyüklüğünü anlamak için Türk dünyasındaki değişimleri de mutlaka görmek gerekirdi. Türkiye’den önce Azerbaycan da bir dil devrimine maruz kaldı. Sonrasında diğer Türk ülkeleri latin alfabesine geçirildi. Bununla yetinilmedi, her Türk lehçesi için farklı bir kiril alfabesi icat edildi. Böylelikle ortak dil, ortak kültür, ortak geçmiş ve ortak gelecek fikrini paramparça edildi.

Ortak alfabeyi yok ederek, Türk dünyasındaki herkesin Rusça ile anlaşmasının yolu açıldı. Doğan’ın şimdi olmasa da bir gün mutlaka olmasını arzu ettiği hayali, Türk dünyasıyla Türkiye arasındaki dil probleminin çözülmesiydi. Bu konudaki önerisi, Türkiye Türkçesinde karar kılınmasıydı. Türkiye Türkçesi ortak dil olarak belirlendiğinde, Türkçe’nin dünya üzerindeki etki gücünün de artacağını iddia etti.

Doğan, ciddi bir mütefekkir olarak yaşadı. Dolaysıyla hamaset ve ham hayalden uzak durdu. Ortak Türkçeyle kültür köprülerinin kurulacağı fikrini desteklemek için İsmail Gaspıralı, Tercüman gazetesini ve Sebilürreşad dergisini örnek veriyordu. Bilindiği üzere Tercüman Kırım’da basılıyor, İstanbul başta olmak üzere bütün şehirlerde alınıyor ve okunuyordu

Yine İstanbul’da yayımlanan Sebilürreşad, bütün Türk dünyasına dağılıyor ve rahatlıkla okunup anlaşılabilirdi. Dile yapılan müdahaleler bütün bu güzel gelişmelere darbe vurdu. Ortak Türkçeye doğru bir gidiş vardı. Tabii ki alfabe değişikliği, bu ortak Türkçeye gidişi sekteye uğrattı.

Türkiye’deki dil devrimin sonuçları üzerine çok sayıda yazı kaleme aldı, müstakil kitaplar yazdı. Türkçeleşmiş, Türkçedir gibi geniş bakış açısından uydurmacılık gibi gülünç bir duruma gelindi. Türkçemizdeki Arapça ve Farsça kelimelere savaş açıldı.

Türkiye’deki dil devrimine en güçlü itirazları getiren aydınların başında yer aldı Doğan. Türkçenin zengin dil varlığının korunmasını, beka problemi olarak gördü. Aynı yüzyılda yaşadığımız yazarların eserlerinin yeni nesiller tarafından anlaşılmasına isyan etti. Doğan’ın burada diğer Türkçe muhafızı aydınlardan farkı sadece eleştirmekle kalmadı, kendisini sorumlu hissettiği alanlarda üretimde bulundu. Büyük Türkçe sözlük çalışmasını bu kapsamda değerlendirmek gerekir.

Akif’in İzinde

Yazarlar Birliği kurulduğunda “Biz kimi topluma öncü bir kişilik olarak sunalım?” sorusu üzerine uzun uzun konuşur ve tartışılır. İstişare sonucunda, örnek ahlaki örnek bir şahsiyet olarak Âkif’te karar kılındıktan sonra TYB’nin ilk faaliyetleri, Mehmed Âkif anmaları olur.

Anma mekânı olarak Mehmed Âkif’in Ankara’da üç yıl kadar kaldığı Taceddin Dergâhı belirlenir. O yıllarda Dergâh harap, çevresi bakımsız haldedir. Camlar kırık, içindeki müze malzemeleri başka bir yere taşınmış. Taceddindeki anma programları, Dergâhın tadilatı için de bir çalışma yürütülmesine vesile olur. Mehmet Doğan en çok etkilendiği şahsiyet olan Akif’e bu vesileyle de kalıcı bir hizmet olur. Doğan’ın dünyasında, Akif’in ayrı bir yeri vardır. Bu etki, onu andıkça, onu anlattıkça ve ona hizmet ettikçe daha da artar.

Türkiye’de Akif konusunda onlarca üniversitenin yapamadığı çalışmaları tek başına Mehmet Doğan yaptı. Akademisyenlerin başaramadığını başardı. Doğan’a göre Akif demek, Türkiye demektir. Akif, bizatihi Türk milletinin kendisiydi. Onun yazdığı İstiklal Marşı’mız, milli mutabakat metnimizdir. Milletimizin bütün zamanlarda kılavuzu, zor dönemlerde yol göstericidir. Kimliğimizi korumamızda, kim olduğumuzu hatırlamamızda bu antiemperyalist şirin büyük eksisi vardır.

Doğan, sadece kendisine örnek olarak Akif’i almakla kalmayıp, aynı zamanda yeni nesillere de rol model olarak önerdi. Akif düşmanları her devirde düşmanlıklarını yapmaktan geri durmadı. Bunda sistemin de planlı “yok sayma” politikasının etkisi vardı. Türkiye düşmanı bazı kesimler ve baticı yazarlar zaman zaman haddi aşan sözler sarf etti. Bütün bunların karşısına Doğan tek başına çıkıp, hadlerini bildirdi. Adeta Akif’imiz muhafızlığını yaptı. Onun sayesinde, Akif vefatından sonra da yaşayan bir şair olarak kaldı. Bir şiirinde “Sessiz yaşadım, kim beni nereden bilecektir?” dese de Doğan gibi vefalı bir torun vesileyle bütün nesillere tanıtıldı anlatıldı.

Vatan Nöbeti

Sahici bir münevver olan Mehmet Doğan'ın yetmiş yedi yıllık bereketli hayatına baktığımızda, her daim bir nöbet bilinciyle yaşadığını görürüz. Atalarımızdan kalan bütün güzelliklerin yok sayılmakla kalmayıp, barbarca tahrip edilmesine isyan etti. Ömrünü elde kalan mirasın küçük parçalarını muhafazasına ve bu topraklara ait değerlerin iç ve dış saldırılara karşı müdafaasına ayırdı. Anadolu'yu İslamlaştıran ve bize vatan kılan bütün kültürel unsurlara sahip çıktı.

Mehmet Doğan, sulh zamanlarında yürütülen dil ve kimlik savaşımızın kahramanlarından. Kültür savaşçısı olarak her zaman en önde savaşmıştır. Mehmetçüğimizin sınır boylarında tuttuğu nöbet nasıl kutsalsa, Mehmet Doğan'ın yurdumuzun içinde tuttuğu kültür nöbeti de aynı kutsiyettedir.

Müslüman Anadolu insanı askerde tutulan nöbetin nafil ibadet hükmünde olduğuna inanır. El-Hakk öyledir. Mehmet Doğan, yetmiş yedi yıllık gönüllü nöbetin ecrini ahirette mutlaka görecektir.

Aziz ruhu şad olsun.

EŞREFOĞLU RUMÎ'DE TEVBE KAVRAMI

Dr. Harun Alkan

Her insanın fitratında iyilik ve kötülük potansiyel olarak mevcuttur. Allah insanın hata yapmasına razı değildir fakat imtihan dünyasının gereği, onu yanlış yapma konusunda özgür bırakmıştır.

Bir hadis-i şerifte “Siz günah işlemeyen kimseler olsaydınız, Allah bu fiili işleyen başka bir topluluk yaratır ve onların günahlarını başlılardı” buyrulurak insandan beklenenin hatasızlık/mükemmeliyet değil, yapmış olduğu hatanın farkına varıp o hatadan dönmek olduğu vurgulanmıştır. İlk insan ve peygamber olan Hz. Âdem dahi hata (zelle) etmiştir fakat Hz. Âdem'i üstün kılan, hatasının farkına varması ve tevbe etmesidir. Şeytan ise hatasını kabul etmeyip onda ısrar ettiğinden dolayı helak olmuştur.

Tevbenin kabulü için, işlenen hatadan dolayı pişmanlık duyma, onu terk etme ve tekrar işlememeye azmetme gibi temel şartlarının yanında Allah ya da kul hakkıyla ilgili olması bakımından çeşitli ilave şartları bulunmaktadır. Bununla ilgili detaylar tebliğimizin sınırlarını aşacağından dolayı tevbenin tasavvufî açıdan ifade ettiği anlamı genel olarak belirttikten sonra özelde Eşrefoğlu Rumî'deki yansımalarını ortaya koymaya çalışacağız.

Tevbe Kavramı

Tevbe, gûnahtan dönüp Hakk'a yönelmek, hata ve mâsiyeti terk edip itaâta dönmek anlamlarına gelir. Tevbe eden kişiye “tâib” veya “tevvâb” denir. Tevbe fiili “ilâ” harf-i ceri ile kula, “alâ” harf-i ceri ile Allah'a nispet edilir. Mübalağa sigası olan “tevvâb” kula nispet edildiğinde pişmanlık duyan, Allah'a nispet edildiğinde tevbeleri çokça kabul eden anlamına gelir.

Tasavvufî bir terim olarak sözlük anlamıyla aynı minvalde kullanılan tevbe, seyr u sülûkde genellikle tasavvuf yolunun başlangıcı ve makamların ilki kabul edilir. Bundan dolayı ona “bâbü'l-ebvâb” (ana giriş kapısı) denilmiştir.

Sûfiler tevbeyi farklı tasnifler altında sınıflandırmış ve tanımlamışlardır. Kişiyi tevbeye sevk eden sebepler açısından iki çeşit tevbe vardır. Bunlar inâbe ve isticâbe tevbeleridir.

Allah'ın cezalandırması ve azabının korkusu sebebiyle yapılan tevbeye inâbe tevbesi denir. Bu avâmın tevbesidir. Allah'ın lütfundan ve kereminden hayâ edilmesi sebebiyle yapılan tevbeye isticâbe tevbesi denir. Bu da havâssın tevbesidir. Zünûn Mısırî bu ayrımı “Avâmın tevbesi günahtan, havâssın tevbesi gafletten dolaydır.” cümlesiyle ifade etmiştir.

Diğer bir tasnife göre ise tevbe, sûfilerin buldukları makamlara göre üçe ayrılmaktadır. Bunlar sırasıyla tevbe, inâbe ve evbe biçiminde isimlendirilir. Tevbe, bütün inananların (mübtedîlerin) makâmıdır. Kur'an-ı Kerim'de:

“...Ey mü'minler, hep birlikte Allah'a tövbe ediniz...” âyet-i kerimesiyle Cenâb-ı Hak günahının olup olmadığına bakmaksızın bütün mü'minlerden tevbe etmelerini istemiştir. Bu makamda tövbe büyük günahlardan (kebâir) ve isyandan itaata dönüştür ve cezâdan kurtulmak için yapılır. İnâbe, havâssın (mütevassıtın) tevbesidir. Bu makamda tevbe küçük günahlardan (seğâirden) muhabbetullaha dönüştür. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de :

“...Şüphesiz Allah çok tövbe edenleri sever...” âyet-i kerimesiyle ifade edilmiştir ki, bu tevbenin yapılış amacı sevap ve muhabbetullah elde etmektir. Evbe, peygamberlerin ve evliyâullahın (müntehililerin) makâmıdır. Bu makamın tevbesi nefisten ve gafletten Cenâb-ı Hakk'a dönüş içindir. Hz. Peygamber bir hadîsinde “Bazen kalbimi bir perde bürür de günde yüz defa tövbe ettiğim olur” diyerek bu duruma işaret etmiştir.

Üstat Ebu Ali ed-Dekkâk tevbe, inabe ve evbe olarak üçe ayırdıktan sonra, azap korkusuyla yapılan tevbe, sevap arzusuyla yapılan inabe ve sırf Hakk'ın rızasını kazanmak için yapılan evbe denildiğini ifade etmektedir. Sufilere göre tevbenin makbul olması için kişinin işlediği hatadan dolayı pişman olması, hemen onu terk ederek diliyle istiğfarda bulunması ve bir daha o hataya dönmeye kesin kararlı olması gerekir.

Bütün bunların yanında tevbe pek çok tarikatın giriş/intisap seremonisinde önemli bir yere sahiptir. Kavram tarikata girişteki bu ritüeli ifade eden “Tevbe almak” şeklinde deyimleşmiştir. Uygulamada tarikattan tarikata değişiklik arz eden tevbe alma ritüeli genel olarak mürid ve şeyhin diz dize verip karşılıklı oturarak yapılırken, kimi tarikatlarda Efendimizin Rıdvan beyatında ashabıyla yaptığı gibi el ele tutuşarak yapılmaktadır. Uygulamanın yapılışı ise şu şekildedir: Mürid şeyhin huzurunda, onu kendisine şahit tutarak tevbe eder ve bir daha hatalarına dönmeyeceğine söz verip şeyhe biat eder. Tarikatlarda ayrıca müritlerden günlük vird olarak da belirli sayılarda tevbe/istiğfar çekmeleri istenmektedir.

Tevbe hakkında serdettiğimiz bu genel ve istilâhî bilgilerden sonra kavramın Eşrefoğlu Rumî'nin Müzekki'n-nüfûs adlı eserindeki yansımalarını inceleyeceğiz.

İnşallah sonraki sayıda...

HZ. PEYGAMBER'İN HANIMLARTYLA İLİŞKİSİ

ASİYE TEKÇE

Hiz. Peygamber, hayatın her alanında Müslümanlar için rol modeldir. Hiz. Peygamber'in ailesine olan iltifatları, onlarla olan ilişkisi ve onlara gösterdiği ilgi Müslümanlar için örneklik teşkil etmektedir. Kuşkusuz aile müessesinin temeli sevgidir. Hiz. Peygamber de hanımlarına olan sevgisini gerek davranışıyla gerekse sözlü olarak daima göstermiştir. Hanımlarına isimleriyle hitap ederken sevgi ve nezaket dolu ifadeler kullanmış ve onları yüceltmıştır. Mesela Hiz. Âişe'ye, beyazlığını ve güzelliğini ifade eden "Hümeyra" şeklinde hitap etmiştir. Ayrıca o, ailesine karşı oldukça şefkatliydi. Bunu bizzat gözlemleyen Enes b. Mâlik, "Ailesine karşı Rasûlullah'tan daha şefkatli olan bir kimse görmedim." derdi.

Hiz. Peygamber, hanımlarının fikirlerini dinler, görüşlerine değer verir ve onlarla istişarede bulunurdu. Mesela Hudeybiye anlaşmasından sonra Hiz. Peygamber ashabına kurbanlarını kesip ihramdan çıkmalarını emretmiş, ancak onlardan hiç kimse harekete geçmemişti. Bunu birkaç kez tekrar etmesine rağmen sonuç değişmemiş, Hiz. Peygamber üzgün bir şekilde Ümmü Seleme'nin bulunduğu çadıra girmişti. Durumu hanımına anlattıktan sonra Ümmü Seleme "Sen kurbanının yanına git ve onu kes, onlar sana uyarlar." diyerek Hiz. Peygamber'e yol göstermiştir. Hiz. Peygamber hanımının dediklerini yaptıktan sonra sahâbe de hemen harekete geçerek kurbanlarını kesip ihramdan çıkmıştır.

H.z. Peygamber, ev işlerine yardım etmiş, kendi işini kendisinin yapmıştır. H.z. Âişe'ye Rasûlullah'ın evinde ne yaptığı sorulunca kendi ailesinin içinde yani kendi evinin hizmetinde bulunduğunu, namaz vakti gelince de namaza çıktığını belirtir. Ayrıca H.z. Peygamber'in duvarın sıvası döküldüğünde bunu tamir ettiği, kendi ayakkabısını kendisinin onardığı yine koyunların sağılması gibi işleri de onun yaptığından söz edilir.

H.z. Peygamber, ailesine karşı hiçbir zaman baskıcı ya da zorlayıcı bir tutum sergilememiş, onlara sert davranmamış, aşağılayıcı veya kırıcı sözler sarf etmemiştir. Ayrıca azarlama ya da fiziksel şiddet gibi onur zedeleyici davranışlarda da bulunmamıştır. H.z. Âişe'nin aktardığına göre Rasûlullah, Allah yolunda cihad hariç eliyle ne bir kadına ne de bir hizmetçiye vurmuştur. H.z. Peygamber, ashabından da aileleriyle olan ilişkilerinde aynı hassasiyeti göstermelerini istemiştir. Saîd b. Hakîm'in rivayetine göre dedesi Muâviye el-Kuşeyrî, Rasûlullah'a hanımlara nasıl davranılması gerektiğini sorduğunda, H.z. Peygamber: "Yediklerinizden onlara da yedirin, giydiklerinizden onlara da giydirin, onları incitmeyin ve kötü söz söylemeyin." buyurmuştur. Günümüzde aile bağlarının zayıfladığı, bireyler arasındaki sevgi ve saygının giderek azaldığı görülmektedir. H.z. Peygamber'in aile yaşantısı, sevgi, şefkat, anlayış ve saygıya dayalı tutumu ile en güzel örnek olarak karşımızda durmaktadır. Eşleriyle olan nezaket dolu iletişimi, onlara verdiği değer, istişareye açık oluşu ve ev işlerine katılımı, sağlıklı ve huzurlu bir aile yapısının temel taşlarını oluşturmaktadır. Bugün de aile hayatının güçlendirilmesi ve huzurlu, sevgi dolu yuvaların inşa edilebilmesi için H.z. Peygamber'in rehber alınması gerekmektedir.

Kaynakça

- Acarlıoğlu, Ahmet. "H.z. Peygamber'in (s.a.s.) Eşleri ile İletişimi Üzerine Bir Değerlendirme". Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 8/2 (2021), 633-659.
- Barlak, Yasemin. "H.z. Peygamber'in H.z. Âişe'nin Kişilik Gelişimine Katkısı". Akademik Siyer Dergisi 8 (2023), 27-47.
- Ebû Dâvûd es-Sicistânî. Sünen-i Ebî Dâvûd. thk. Muhammed Muhyiddîn Abdülhamîd. 4 Cilt. Beyrut: Mektebetü'l-Asriyye, ts.
- Kızılkaya Yılmaz, Rahile. "Kendi Ailesinin Bir Ferdi Olarak Allah Resûlü (s.a.v.) ve Günümüz Toplumuna Örnekliliği" Uluslararası Mevlid-i Nebi Sempozyumu Peygamberimiz ve Aile. 571-585. Ankara: DİB Yay. 2021.
- Müslim, Ebû'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc b. Müslim el-Kuşeyrî. el-Câmi'u's-saħîh. thk. Muhammed Fuad el-Bâkî. 5 Cilt. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-'Arabiyyi, 1412/1991.

Sana Gelmişem Ya Rab

Eş Şeyh es Seyid
Ömer Hüdai Baba Köğengi

*Masivâdan el çeküp
Sana gelmişem ya Rab
Terk-i diünya eyleyüp
Sana gelmişem ya Rab*

*Diler bu kalbim seni
Etme mahrum ya Ganî
Feyzinle şâd et beni
Sana gelmişem ya Rab*

*Aşkın ile dolmuşam
Mest-ü müdâm olmuşam
Doğru yolu bulmuşam
Sana gelmişem ya Rab*

*Abd-i âciz hakîrem
Günehkârem fakîrem
Cürmümle müştehirem
Sana gelmişem ya Rab*

*Gayrıya hiç gitmezem
Kapını terk etmezem
Ümidimi kesmezem
Sana gelmişem ya Rab*

*Lütfunla mağfiret et
Cürm-ü isyanım affet
Settâr isminle setr et
Sana gelmişem ya Rab*

İSÂR

(Başkaları için özveride bulunma anlamında ahlâk terimi.)

BURHAN DİLEK

Sözlükte “bir şeyi veya bir kimseyi diğerine üstün tutma, tercih etme”, ahlaki kavram olarak ise “kişinin, kendi ihtiyacı olsa bile sahip olduğu olanakları başkalarının ihtiyacı için kullanması, başkasının menfaat için feragat etmesi” anlamlarına gelir. Cürcânî îsâr kavramını İslam’daki din kardeşliğinin en ileri seviyesi olarak ifade eder. İsâr teriminin Batı’daki kullanılımı şekli altruizmdir. Bunun anlam karşılığı modern Arapça’daki gayriyye, Türkçe’deki diğerkâmlık ve özgecilik kavramlarıdır. İsâr cömertlikte ve fedakarlıkta üst düzey bir iradesinin tezahürü olarak kendini gösterir.

Kur’an-i Kerim’de dört ayette sözlük anlamında îsârî kelimesi geçmektedir. Bunlar; Yûsuf /91; Tâhâ /72; en-Nâziât /38; el-A’lâ /16 ayetleridir. Ayrıca “Onlardan önce bu yurda yerleşmiş ve gönülden inanmış olanlar, kendilerine göç edip gelenleri severler, onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar; ihtiyaç içinde olsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin bencilliğinden korunmayı başarır ise işte kurtuluşa erecekler onlardır.” Haşr Suresinin 9. Ayetinde terim manasında geçmektedir. Bu âyet-i kerîme, imanı iyice kalplerine sindirmiş olan ensâr-ı kirâmın mühacirlere karşı sergiledikleri kardeşliğin, isâr derecesindeki cömertliğin ve fedakârlığın boyutlarını ortaya koymaktadır.

Bir adam Peygamberimiz (s.a.s.)’e gelerek:

“– Ben açım” dedi. Allah’ın Rasûlü hanımlarından birine haber göndererek yiyecek bir şeyler istedi. O da:

“– Seni peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki evde sudan başka bir şey yok” dedi. Efendimiz bu sefer diğer bir hanımından yiyecek bir şey istedi. O da aynı cevabı verdi. Daha sonra Resûl-i Ekrem, öteki hanımlarından da aynı cevâbı alınca ashâbına dönerek:

“– Bu gece bu şahsı kim misâfir etmek ister?” diye sordu. Ensâr’dan Ebû Talha (r.a.):

“– Ben misafir ederim yâ Resûlallah” diyerek o yoksulu alıp evine götürdü. Eve varınca hanımına:

“– Resûlullah (s.a.s.)’in misafirini ağırlayalım” dedi. Sonra:

“– Evde yiyecek bir şey var mı” diye sordu. Hanımı:

“– Hayır, Sadece çocuklarımdan yiyeceği kadar bir şey var” dedi. Sahâbî:

“– Öyleyse çocukları oyala. Sofraya gelmek isterlerse onları uyut. Misâfirimiz içeri girince de lâmbayı bir bahaneyle söndür. Sofrada biz de yiyormuş gibi yapalım” dedi.

Sofraya oturdular. Misâfir karnını doyurdu; onlar da aç olarak yattılar. Sabahleyin Ebû Talha Peygamber Efendimiz’in yanına gitti. Onu gören Allah Resûlü (s.a.s.):

“– Bu gece misafirinize yaptıklarınızdan Allah Teâlâ râzı oldu” buyurdu.

(Buhârî, Tefsir 59/6; Müslim, Eşribe 172-173)

Hem Efendimiz (s.a.s.) hem de ashâbının yapmış oldukları olağanüstü cömertlik ve îsârî örnekliği kendileri ihtiyaç sahibi olmalarına rağmen başkalarını kendilerine tercih edebilecek derecede ahlâkî en üst seviyesini göstermişlerdir. Hadislerde de bu hasletin örnekleri çoktur. Hz. Peygamber (s.a.v.): “Sizden biriniz kendisi için istediğini mümin kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz.” buyurmuşlardır.

(Tirmizî, Sıfatü’l-kıyâme, 59)

Ashâbın yaşamında îsâr kavramının tezahürünü görmek mümkündür. Allah onları; “Onlar, kendi canları çekmesine rağmen yiyeceklerini yoksula, yetime ve esire seve seve yedirirler. Derler ki: «Biz sizi Allah rızası için doyuruyoruz. Yoksa sizden ne bir karşılık bekliyoruz ne de bir teşekkür. Çünkü biz o asik suratlı, çatık kaşlı, korkunç ve dehşetli günde Rabbimizin azabından korkarız.» Allah da onları o günün felâketinden korur; yüzlerine parlaklık ve gönüllerine sevinç verir” (İnsân 76/8-11) ayetleri ile övmüş ve bu fedakârlıklarının karşılığı olarak onları müjdelemiştir.

Tefsirlerde îsâr kavramı, “âhîret mutluluğuna erişmek için kendini başkasına tercih etmek, başkasının ihtiyacını kendi ihtiyaçlarından daha önde tutmak” şeklinde açıklanıp bu davranışı bir cömertlik derecesi olarak yorumlamışlardır. (İbn Kesîr, III, 474; Şevkânî, V, 232). Bu bağlamda literatür cömertliği şöyle tasnif etmiştir, sehâ, cûd ve îsâr olarak üçe ayırmıştır. Buna göre kişi elindeki olanakların yarısını başkasına vermesi sehâ (sehavet), yarısından çoğunu ikram etmesine cûd, olanaklarının hepsini başkalarına vermesine de îsâr denir. (Kuşeyrî, II, 502). Bu cömertliği sadece Allah rızası gözetilerek yapılması elzendir. Beklenti yalnız Allaktan olmalıdır. Çünkü iyilik karşılığında karşılık ve övgü bekleyen kişi iyilik değil alışveriş yapmış olur.

Buradaki fedakarlığın dengeli olmasını da İslam ifade etmiştir. Malını tamamen başkasına verip kişinin muhtaç duruma düşmesi doğru karşılanmamıştır. Peygamber, bir kimsenin elindeki imkânların tamamını muhtaçlara verip sonra da başkalarından yardım istemesini kınamıştır. (Dârimî, “Zekât”, 25)

İsâr genellikle maddi feragat olarak bilinse de kaynaklarda kişinin canını ortaya koyması da îsârın en üst derecesi olarak ifade edilmiştir. Çünkü insanın en kıymetlisi canıdır, bunu başkası için feda edilmesi sevginin en fevkinde olmanın durumunu ifade eder. Bundan dolayı sevgi tasavvuf geleneğinde îsâr olarak da ifade edilir. Sevgi, sevenin icap ettiğinde sevdiği kişi için canını ortaya koymasını gerektirir. İslam tarihinde Uhud savaşında İslâm ordusunun geri çekilmek zorunda olduğu sırada bazı müminlerin Hz. Peygamber’in canını korumak için kendi canlarını feda etmeleri, can ile îsâra güzel bir misaldir. (Müsned, III, 265, 286; Buhârî, “Cihâd”, 80, “Menâkıbü’l-enşâr”, 18)

İsârın en önemli yönü sevgi veya merhamet duygusudur. İslam bütün yaratılmışlara merhameti emreder. Allah “Rahimdir” merhamet sahibidir. Kullanının da bu ahlaki ilkeyi şiar edinmelerini ister. Arzın inşası sevgi ve merhametle mümkündür. İslam başkalarının acı, sıkıntı ve sorunlarına yönelik empatiyle yaklaşmalarını ve diğerkamlik davranışı göstermelerini Müslümanlardan ister. Özellikle yaşadığımız çağda insana biçilen değer bencillik ve bireyselliktir. İnsanın en süfli hallerinden olan ben merkezli ve bencilliğin tedavisi bu ahlaki kavramla mümkündür. Müslüman toplumların birey ve kurumlarıyla İsâr kavramını gündemde tutmaları gerekir. Çağın yeniden ihya ve inşası için bu hasletlerin ne kadar elzem olduğu aşikardır. İnsan İsâr sahibi olduğu kadar Rabbine yakın ve insandır.

MEKTUBÂT-I GEYLANÎ

9. MEKTUP

Ey Aziz,

Şehvete çağıranlara yüz çevir. Boş işler peşinde koşma.

“Hevaya tabi olma, bu seni Allah’ın yolundan saptırır.”(Sad,26)

Sakın kalbi katıllarla sohbet etme, çünkü ayet onlar hakkında şöyle buyurdu:

“Allah’ın zikrinden kalbi katıllara yazıklar olsun.”(Zümer,22)

“Allah’tan reddine imkân olmayacak bir gün gelmeden evvel, Rabbinizin davetini kabul edin.”(Şura,47)

Manasındaki ayet sana bir çağrıdır. Onun çağrısını kalp kulağınla duy:

“Müminlerin kalplerinin, Allah’ın zikri ile ve haktan inen şeyle huşu ve yumuşama zamanı gelmedi mi?”(Hadid, 16)

“İnsan başıboş bırakılacağını mi zanneder?”(Kıyamet,36)

Bu ayetler bir uyardır.

“Sizi dünya hayatı ve şeytanın iğvası (bâtılı süsleyip hak gibi göstermesi) aldatmasın.”
(Lokman,33)

Bu ayete bak ve gaflet uykusundan uyan.

Ancak sorarsan öğrenirsin. Susarak bilgisizliğin geçmez. Öyleyse sor. Sana lüzumlu şeyi sor. Mertebelerden sor.

“Birtakım adamlar vardır ki onları ticaret ve alışveriş Allah’ın zikrinden alıkoymaz.” (Nur,37)

Ayeti ile tarif edilen kimselerin vasıflarını anlayasın.

يا حضرت پير سيد عبدالقادر گيلاني

Sen manevi âlemin yolcususun. O âlemde buraları aklına getirme. Orası amacına ulaşma kâbesidir. Yönünü o yana çevir. Orayı bul ve ilerle. Yürümeye ara verme.

“Ona tam bir teveccühle yönel.” (Müddesir,8)

Bu güzel manayı düşün. Her şeyden ayrıl, soyul.

“De ki: o kitabı Allah indirdi. Ve sonra onları kendi sapıklıklarında oynamak üzere bırak.” (Enam, 91)

Bu ilahi manayı işit. İşlerini Allah’a ısmarla.

“Ben işimi Allah’a bırakıyorum.” (Mümin, 44)

Bu yola yalnız çıkma. Sonra yolda kalır, şaşırırsın. Herkesin kapısı ayrıdır. Ama birlikte yolculuk gereklidir. Arkadaşlarla, Sıddıklarla olmalı.

“Ey müminler, Allah’tan korkun ve Sıddıklarla (doğrularla) beraber olun.” (Tevbe,119)

Emri ile onlarla arkadaş olmayı bildirdi. Yolcu yolunda gerek. Dünyadan geç. Çünkü Allah Teâlâ;

“Biz yerde olan şeyleri ona ziyinet kıldık.” (Kehf,7) buyurdu.

Yeryüzünde ziyinet olan şey, sana ziyinet olmaz.

Onu elde edemezsin. Hesabı kalır.

Ayette geçer;

“Bilin ki mallarınız, evlatlarınız sizin için birer imtihandır.” (Enfal,28)

Sakin bu imtihanı kaybetme. Özünü selamete çıkar.

Bol bol dua et, yalvar. Acizliğini bil.

“Sıkıntıya düşen kimse dua ettiği zaman, onun duasını kabul edip fenalığı gideren, sizi yeryüzünde halim kılan kimdir?” (Neml,62)

Sen acizsin, hâkim olan O’ dur. Sana düşen yalvarmaktır. Yardımını gönderecek olan O’dur.

Şu dua ile yoluna devam et:

“Bizi doru yola ilet.” (Fatiha,5)

Bu vazifelerini yaparsan, yardım gelir.

“Biliniz ki Allah’ın dostlarına korku yoktur. Onlar mahzun da olmazlar.” (Yunus,62)

İlahi manayı oku.

“Rahim olan rabbinden bir selama nail olurlar.” (Yasin,58)

Bu müjdeyi al. Sonra yardım eli gelir.

“Allah’tan bir yardım ve yakın bir fethi nail eder.”(Saff,13) cümlesinde ki manayı işit. Sakın orada kalma. Çünkü yolculuğun devam ediyor.

“Nimetleri bol cennettedirler.”(Vakıa,12)

Rabbin seni buraya çağırıyor. Davete icabet etmen gerek.

“Allah tarafından nimet ve bolluk ile geri döndüler.”(Al-i İmran, 174)

Sende onlardan biri ol. Olmak istersen denilenleri yap.

Kulun işi kulluktur. Kerim olan Allah, kulunu bırakmaz. Kulunu erdirir. Onu vuslata ulaştırır. Çalışan herkesi erdirir. Şekilden münezzehdir. Korkuyla bulunur. Durmadan çalış. Vuslat şarabının kadehleri ortada dönmeye başlar.

““Bütün bunlar, size amellerinizin mükâfatıdır. Çalışmanız kabul olmuştur.”(İnsan,22)

“ Ve Allah, Musa’ya hitap ile konuştu.”(Nisa 164)

Ayet-i kerime bunu anlatır.

Rabbi dağa tecelli edince, onu paramparça ediverdi.” (Araf,143)

Bu mana anlatılmakla bitmez.

“Musa, yıldırım çarpmış gibi yere düştü” (Araf,143)

Bu manevi sekir (kendinde olmama) halini basiret gözüyle seyredersin.

Orası vuslat âlemidir. Bu hakikati basiret gözüyle görebilirsin. Aczini itiraf edersin.

“Nice gözler vardır ki, Rablerine bakarlar.” (Kıyame,22-23)

Burada bakıcı acizdir. Ya bakılan? İşte onu ayet-i kerime anlatıyor.

“O’nu gözler idrak edemez. O ise gözleri idrak eder.”(Enam,103)

Mevla Teâlâ hepimizin aczini idrak ettirsin. Kendisine teslim olanlardan etsin. Amin!

ZİKİR HALKALARINDA USÛL VE ERKAN

Tasavvuf geleneğinde uygulanan toplu zikirlerle dair birkaç soru ve cevabını, Prof. Dr. Hasan Kamil Yılmaz Hocamızın “300 soruda Tasavvufi Hayat” adlı kitabından, Zuhur Dergisi okurları için derledik, buyurunuz efendim.

Zikir halkalarının yeri ve önemi ile ilgili rivâyetler var mıdır?

"Hadra" denilen ve Allah'ın huzurunda olmak mânâsına gelen, hadîslerde halkatu'z-zikir olarak geçen ifadelerde topluca yapılacak zikirlerin meşrûiyeti ve kıymeti hakkında bilgi verilmektedir. Nitekim Peygamberimiz'in görevli melekler vâsıtasıyla zikir meclislerinin ihâta edilmesiyle ilgili hadîs-i şerîfi, hattâ böyle bir meclise dünyâlık bir iş için gelen kimsenin bile mağfirete medâr olması, zikir meclislerinin kadrini ifâde etmektedir. (Buhârî, Tevhîd, 15)

Toplu yapılan zikir, şeyh ya da görevlendireceği halîfesinin/vekilinin gözetimi altında şöyle yapılırdı: Kur'an'dan âyet ve hizibler okunur. Sonra her tarîk mensûbu kendi usûllerine göre oturarak, ayakta ya da devrederek zikrederlerdi. Bu tür toplu zikirlerin kaynağı Kur'an'daki zikir emirleridir. Kur'an'daki mutlak zikir emirleri herhangi bir tâyin ve sınırlama yapmadan Allah'ı hiç unutmamak mânâsına her vesileyle onu kalbden anmak, hayâtımızı zikir merkezli bir tarzda yaşamak şeklinde tanımlar. Nitekim: "Onlar ayakta, oturarak, yanları üzere yataarken Allah'ı anarlar" (Âl-i İmrân, 3/191.) âyet-i kerîmesi zikrin şümülünü oldukça genişletmiştir.

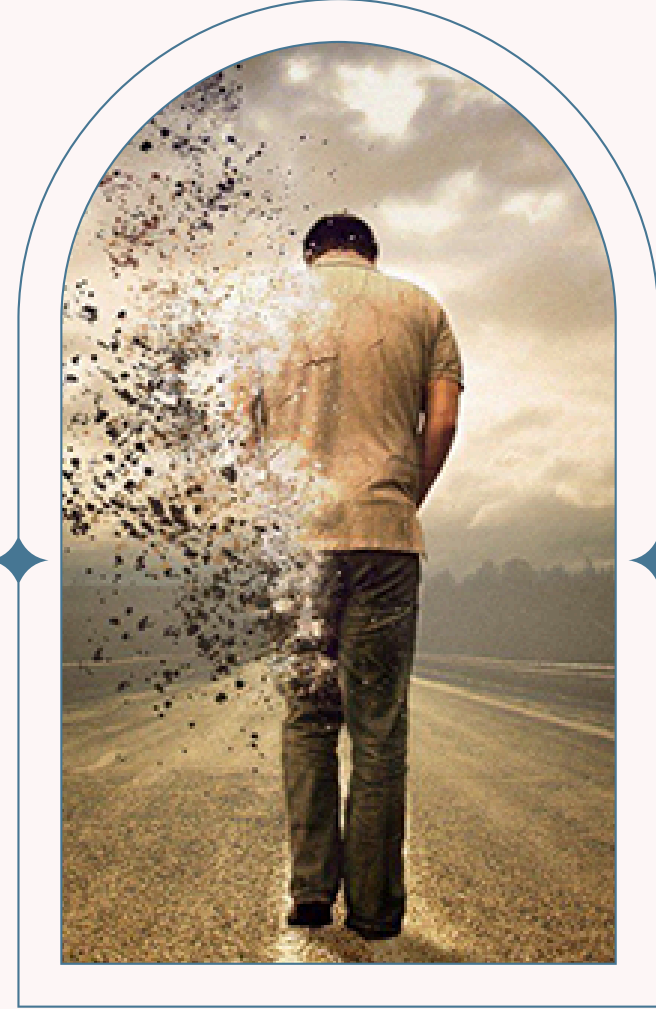
Bâzı zikir meclislerinde dervişlerin ayakta ve sallanarak zikir yaptıkları görülmektedir. Zikir esnâsında sallanmanın hükmü nedir?

Zikrin vecd ile yapılması zikredenin gönül dünyâsında bir ürperti ve haşyetin meydana gelmesine vesile olmaktadır. Kur'an-ı Kerîm'de gerçek müminlerin vasıfları anlatılırken: "Onlar Allah'ın adı zikredildiğinde kalpleri ürperir" (el-Enfâl, 8/2.) buyrulmaktadır. İnsanoğlu Allah'ı zikrettiği ve Kur'an okuduğu zaman ruh ve gönül dünyâsında meydana gelen sâfiyetle elest bezmine doğru şevkle yol alır. Bu şevk ve heyecân, insanların zikir ve Kur'an tilaveti esnâsında başlarının ve bedenlerinin sallanmasının önemli sebebidir. Âdetâ insan rûhu, ilâhî kelâmı ve esmâyı duydukça Rabb'ının huzuruna yakın olmaya iştîyâk duyar. Huşû duyan bir kalbe sâhip olan ve Allah'ın zikriyle vecde gelen kişi bu coşkuyla ayağa kalkar, oturur ve ilâhî vâridâtın tesîriyle bâzen yere düşer. Bunlar ilâhî bir cezbenin tesîri ile oluyorsa makbûldür. Makbul olmayan böyle bir huşûdan mahrum olmak, ürpermeyen bir kalbe sâhip bulunmaktır. Nitekim Allah Teâlâ: "Allah'ın zikrine karşı kalpleri katılaştırmış olanlara yazıklar olsun. Onlar apaçık bir sapıklık üzeredirler" (ez-Zümer, 39/22.) buyurur.

“Atalarımızın dini üzereyiz” Budizm

Ayşe Demircioğlu

Cenâb-ı Allah, her insanı fitrat üzere yaratmıştır. Düşünme, akıl etme gibi bir özellik vermiştir. Mantığına doğru geleni kabul eder, ters düşeni ise reddeder. Bu yazımda mantığa ters düşen Uzak Doğu inançlarından olan Budizm'den bahsedeceğim. Diyebiliriz ki, ne kadar sapkın inanç varsa sanki hepsi Hindistan'da ortaya çıkmıştır. Budizm, 500 milyon inananı bulunan, Batı tarihinde ortaya çıkan, aslında din olarak kabul edilmeyen hayat felsefesidir. Her insanın sorguladığı, sancı çektiği bir şey vardır: hayatın amacı. Hayatın amacı nedir? Ben niçin varım? Bu sorulara bir Müslümanın vereceği cevap: “Allah’a kulluk etmek için” olur. Bir Budist'in vereceği cevap ise ‘yüce hiçliğe ulaşmak’ olacaktır. Budist inanışa göre sarayda yaşayan kraliçe rüyasında beyaz bir filin sağ tarafından karnına girdiğini görür. Bunun bir işaret olduğunu anlarlar ve kraliçe, Siddharta Gautama'ya hamile kalır. İleride Buda olacak prens dünya'ya geldiğinde ilk sözü: “bu benim doğumum.” olur.

Bu sözün aslı ise Budizm'in 'samsara' adındaki sürekli ölüm-doğum inancıdır. Yani Budistlere göre insan doğar ve ölür, öldükten sonra başka bir surette dünya'da yaşamaya devam eder. Mütemadiyen, sonsuz bir ölüm-doğum, reenkarnasyon gerçekleşir. Kişi, bir önceki yaşamında insan olarak doğup öldüyse de, bir sonraki yaşamında, amellerine göre, başka bir bedende, canda dünya'ya gelebilir. Hatta bir hayvan ya da başka bir canlı olarak da. Buda doğduğunda, büyük insanlar gibi dikkat çekici 32 özelliğe sahiptir. Bunlardan bazıları kulaklarının çok uzun olması, ten renginin sarıya yakın, ayağının altında Budizm'in simgesi olan sekiz parmaklı tekerleğin resmi olması, ... Bu özellikleri yorumlayan bilgi sahipleri, kral ve kraliçe'ye oğullarının ileride ya büyük bir hükümdar ya da büyük bir din adamı olacağını söylerler. Kral, oğlunun ileride hükümdar olmasını istediğinden dolayı onu saraya hapseder ve sarayda muhteşem, lüks bir hayat sürer. Otuzlu yaşlarda Buda saraydan kaçır ve gerçek hayatla yüzleşir. Yolda bir yaşlı, bir hasta ve bir ölü görür. Böylece ilk defa yaşlılıkla, hastalıkla ve ölümlle karşı karşıya gelir. Bunların sebebinin acı olduğunun farkına varır. Böylelikle Budizm'deki dört yüce hakikatten birincisini ortaya koyar: yaşam acı doludur. Aslına bakılırsa, hayat tamamen acıdan ibaret değildir.

Cenâb-ı Allah her şeyi zıddıyla yaratmıştır bu dünya'da. Yani dünya'nın sadece acıdan olduğunu iddia etmek eksik bilgidir. İkinci yüce hakikat, bu acıların sebebinin insanın arzularından kaynaklandığıdır. Yani bu düşünceye göre bir Budist arzularından vazgeçmelidir. Halbuki dinimiz bize haram olan arzularımızdan vazgeçmemizi ve tarikat da nefsin kötü istek ve arzularını ıslah etmeyi öğretiyor. Üçüncüsü, bu acıların bitmesi Sekiz Katlı Asil Yoldan geçerek mümkün. Bu yolun esasları da ahlak, meditasyon, bilgelik kategorilerine bölünmüştür. Ahlakta dahil olanlar: doğru konuşma, doğru eylemler, doğru geçim kaynağı. Meditasyon ise doğru çabayı, doğru düşünceliliği, doğru konsantrasyonu içeriyor. Ve son olarak bilgelikten anlaşılan da doğru görüş, doğru düşüncedir. Bu Sekiz Katlı Asil Yolun esaslarının da ayrı açıklamaları var fakat burada bahsetmeye lüzum yok. Buda ortaya koyduğu fikirleriyle hayatın acılarından kurtulmak için bir yol arar ve sonunda incir ağacının altında uzun süre oturarak aydınlığa kavuşur. Bu onun son ölümü olur, artık tekrar dünya'ya gelmeyecek ve o artık aydınlanmış bir pozisyonda bulunuyor, hiçlikte. Buda, Budizm tarihinde ilk aydınlanmış kişi olarak bilinir. Onun aydınlandığı gibi Budistler de onun çizdiği yolu takip ederek, aydınlanarak Nirvana'ya ulaşmak isterler. Eğitim sebebiyle bir Budist tapınağına girdiğimde, ortada kocaman altın renginde bir Buda heykeli bulunuyordu. Tapınakta o kadar çok semboller, anlamlar, renkler vardı ki gözlerin bakmaktan yoruluyordu âdeta. Bu inançta yüce İlah'a iman yok, yani ateist bir inanç.

Budist tapınağında, onların inanç adamı olan lama'dan duyduğum şeydu: "İnsan bir başkası tarafından yaratılmadı, insan kendi kendini yaratır." Nasıl olur da aciz olan varlık, dışarıdan müdahalesiz kendi kendine var olabilir? Bunu düşünemiyor mu insan? İlginç olan şeylerden birisi de 'samsara', doğum-ölüm zincirlemesi olan reenkarnasyon. Dünya'da madem her şey gelip geçici ve fani, nasıl sonsuza kadar dünya var olmaya, yaşamaya devam edebilir ki? Diyelim Buda aydınlanmış gitmiş, Dünya'ya dönememiş, bu bilgiler nasıl ulaştı da bunun doğru olabileceği kabul ediliyor? Buda gitti ve geri gelmediyse yeniden doğumun gerçekliği neye göre ispat ediliyor? Budistlerin bilmedikleri bir şey var o da bu hayatın onların ilk ve son hayatları, ilk ve son şansları olduğu... Kimi yanlış yorumculara göre Buda'nın da bir peygamber olabileceği söyleniyor - hâşâ-. Tanrı inancı olmayan Buda nasıl tevhidi savunabilir? Onun Peygamber olabileceği düşüncesi yanlıştır. Bir de filmlerden veya videolardan birçoğunun diline pelesenk ettiği, aslında Budizm inancının bir esası olan bir kelime var: 'karma'. Karmanın anlamı, iyiliğin karşılığı iyiliktir, kötülüğün karşılığı kötülüktür. Yani bir kimse bir iyilik yaptığında, o bu Dünya'da farklı bir şekilde o iyiliğin karşılığını görür. Aynı şey kötülük için de geçerlidir. Yani mazlumların ezilmesi, acımasızca öldürülmesi 'karma' yasasına göre kendi yaptıkları kötülük sebebiyledir. Zalimlerin yaptıkları kötülüğün karşılığı da kötülüktür ama nice zalimlerin cezalandırılmadığına da şahit oluyoruz. Bu nasıl oluyor? Bu karma yasasının ne kadar acımasız ve adaletsiz bir sistem olduğunu görüyoruz. Bir de şu gerçek var, yapılan her iyilik karşılık bulmuyor, ya da kötülükle karşılık bulabiliyor.

Allah Rasûlu'nün buyurduğu gibi “ameller niyetlere göredir” (Buhârî, Müslim) yapılan iyiliğin veya kötülüğün de niyetle bağlantılıdır. Bizim inancımız İslamiyet'e göre ise bu dünya'da yaptığımız iyilikler ya karşılık bulur bu dünya'da ya ahirette. Buna ancak Allah (c.c) karar verir. Zilzâl suresinde de iyiliğin karşılığı iyilik, kötülüğün karşılığı kötülük olduğunu öğreniyoruz. Bu âyet, ahiretteki karşılıktan bahseder. Cenâb-ı Allah (c.c) yaptığımız her kötülüğe karşılık bizi bu dünya'da cezalandırmış olsaydı, cezalanmamış insan bulunmazdı. Ki Rabbimiz bize hata yapabileceğimizi fakat hatamızdan dönebileceğimizi konusunda son nefesimize kadar tevbe kapısını açık bırakmıştır. Ne kadar merhametli Rabbimiz... Kader'e iman ediyoruz ve yaşadığımız her şeyin ilahi bir hikmete göre tayin edildiğini biliyoruz. Bu dünya çalışma, Allah'a kulluğumuzu ispatlama yeridir, ahirette ise karşılık bulma yeridir. Hindistan'ın çeşitli şehirlerinde büyük Buda heykelleri bulunur. Heykele bakarak, hatta taparak Buda'yı örnek göstererek aydınlanmaya ulaşmak isterler. Buda, Batı dünyasında da çok popülerdir. Sıradan marketlerde bile güya huzur ve dinginlik veren Buda'nın heykelleri bulunur. İnsanlar Budizm inancını tam bilmeden bir sele kapılır giderler. Burada dizilerin, filmlerin de rolü büyük. Yoga, Budizm inancında bir ibadet olmasına rağmen, bir spor olarak algılanıyor. Türkiye'mizin sözde aydınları, İslam'a düşmanlıklarından dolayı namazı kılmazlar ama belirsiz bir Buda öğretisi olan yoga yaparlar. İlahî emir reddedilir, sapkın fikir doğru kabul edilir. Burada şeytanın insanları nasıl da aldattığını görüyoruz. Belçika'da özellikle Hristiyanlığın Katolik mezhebine karşı olan sekülerler, ateistler “yoga yapıyorum” diyerek toplum içinde bir statü sahibi olmaya çalışıyorlar.

Bunun bir Budist ibadeti olduğu gerçeğiyle yüzleştirdince de “yoga yapıyorum ama spiritüel olan şeyleri almıyorum” diyerek çelişkiyi ortaya koyuyorlar. Bildiğimiz üzere Cenâb-ı Allah (c.c.) her insanı iman etme fitratıyla yaratmıştır, yani her insanın yüce bir varlığa inanma meyli var. Ne yazık ki şeytan insana küfrü süslüyor, hile ve vesveseleriyle batılı hakmış gibi kabul ettiriyor. Yoga tehlikesi ilkokullara hatta ana okullara bile sıçradı. İslam fitratında doğan çocuklar, okullarda, Budist ibadetini bir spor olarak uyguluyor zen, meditasyon müziği eşliğinde. Yoga, gayri İslami bir ibadettir. Bunu yapan bilinçsiz kişiler gayri İslami bir ibadeti uygulayarak şeytanın yolundan gidiyorlar. Belirli hareket, nefes egzersizlerle ve tılsımlarla ruha odaklanarak, ruhu şeytanî bir kanala bağlıyorlar. Şeytana bağlanan bir kimse de her türlü tehlikeye ve saldırıya maruz kalır. Başlarda bazı ruhî arınmalar, rahatlama gibi görünse ve hissedilse de insana cinler musallat ediyor ve ettiriliyor. Bu durumdan kurtulmak kolay olmasa da imkânsız da değil. Şimdilerde bilinçaltı temizlikleriyle ortada mantar gibi türeyen yaşam koçları var. Bunlar Uzak Doğu inançlarını kendi düşüncelerine uyarlayarak, İslami öğretilerle, hatta Allah'ın (c.c) güzel isimlerini, Esmâ'ül Hüsna'yı da kötüye kullanarak, belirli sayılara göre şifreli, tılsımlı okutarak bir nevi büyü yaparak kişileri kendilerine bağlıyorlar. Kendileri buhrana tutuldukları gibi başkalarını da buhrana sürüklüyorlar... Ve ne yazık ki “ben İslamî yaşam koçluğu yapıyorum”, “Esmâ'ül Hüsna zikri veriyorum” diyerek saf insanımızı aldatarak batıl yola sokuyorlar. İyi niyetli insanımız bu tehlikenin farkında olmadan yavaş yavaş “evrene pozitif enerji” gönderiyorum diyerek duadan uzaklaşıyor, nefes egzersizleri yaparak namazdan uzaklaşıyor, “önemli olan kalp güzelliği” diyerek ibadetten, tesettürden, farzdan uzaklaşıyor, “bir Tanrı'yı tanımlayamıyorum, o bir enerji” diyerek Allah'ı inkâr ederek küfre bile düşebiliyor...

Bir de çakralar denilen bir olay var. Güya bazı çakraların kapalı olması yukarıdan, tepe çakradan gelen enerjinin akmasına engel oluyormuş. Bu çakraları açmak için yoga, meditasyon, reiki gibi Budist uygulamaları yapmak gerekiyormuş. Şunu iyi bilmemiz gerekiyor ki çakranın İslamiyet'te yeri yok. Çakraları ortaya çıkaran, tecrübe eden, istidrâc yapan sapkın kişilerdir. Kerâmet, Allah (c.c) tarafından salih olan kullara verilir. Bunun zıddı olan istidrâcın manası kâfirin küfrünün artmasına sebep olan olaydır.

Kurduğu tuzağa düşürmek, aldatmak manasına gelen 'harikulade' şeytanî bir durumdur. Söz konusu şahıs küfürdedir, fâsıktır ve maksadı da sihir, büyü, cinler vasıtasıyla olağanüstü durum meydana getirmeye zorlamak, insanları aldatmaktır. Amaç şeytana ve derece derece ateşe daha da yaklaştırmaktır. Bazıları böyle harikulade gibi görünen durumlara kapılıp bu insanların peşine düşerler ne yazık ki. Cüneyd-i Bağdâdi Hazretleri şöyle buyurur: "Bir kişiyi havada uçarken görseniz dahi, hâli Kitap ve Sünnet'e uymuyorsa bu bir (keramet değil) istidrâctır." İstidrâc yapanların yanlış uygulamasına mı inanmalı yoksa hak olana mı? Teşbihte hata olmasın, Ehli Sünnet olan Allah dostlarının tecrübe ettikleri, insan vücudunda letâif-i ruhaniyye vardır. Pir Abdulkadir Geylani Hazretleri (Allah sırrını takdis eylesin), letâif-i ruhun organları olarak tanımlıyor. Bilindiği üzere de yevm-i zikirlerde letâif noktalarına odaklanarak, ıslah olmaları için kelime-i tevhit zikri çekilir. Kalp, ruh, sır, sırrın sırrı, hafa, ahfâ, nefis gibi letâifin yerlerinin tarifi vardır. Bununla amaçlanan ruhî tekâmülün gerçekleştirilmesidir. İnsanımız maalesef popülerleşen ve insanların gözüne sokulan meditasyon, çakra, yoga, bilinçaltı temizliği gibi gayri İslamî uygulamaları doğru kabul ederek, kendi özünden, İslam'dan, tasavvuftan, tarikattan uzaklaşıyor. Allah'ım bizi, Müslüman kardeşlerimizi, Ümmeti, neslimizi bu gibi tehlikelerden korusun... Bu tehlikeye bulaşanların da behemehâl basiretlerinin açılmasını ve hakikati görmelerini Cenâb-ı Allah'tan diliyorum... Bu da mı başımıza gelecekti, evet, "Buda" başımıza geldi öğretileriyle insanları sapkınlığa sürükledi... Asr-ı Saadette Peygamberimiz (s.a.s) müşrikleri iman etmeye davet ettiğinde karşılaştığı tepki şuydu: "Biz atalarımızın dini üzereyiz." Yani atalarından ne gördülse ne duyularsa körü körüne kabul ediyorlar. Bilmiyorlar mı ataların da bir beşer olduğunu? Bilmiyorlar mı ki atalarının hatada olabileceğini?

"Atalarımızın dini üzereyiz" diyenlere Rabbimiz, "onların babaları, ataları hiçbir şey akıl etmiyorsa da mı onların yolundan gideceksiniz?" (Bakara suresi, 170) buyurarak, ikaz ediyor, onları derin derin düşünmeye, dalaletten kurtulmak için uyarıyor. Belçika'da moral/ahlak dersinin içeriği 'her şeye eleştirel bakmak' olarak tanımlanıyor. Aslında bu abartılmış eleştirel bakmak insanı ateizme, agnostisizme götürüyor. Onların 'eleştirel bakma' olarak tanımladıkları şey hakkı inkâr etmektir. Fakat ölçülü olarak eleştirmek, sorgulamak gerekir. Her duyduğuna, okuduğuna inanmamak, kaynak aramak gerekir. Bir de başta şu soruyu sormak gerekir: "Mantiğe uyuyor mu?" Biz Müslümanlar olarak dinimize baktığımızda, mantıklı açıklamalar buluyoruz. Kur'an'a bakıyoruz, Allah'ın kelamına, hitabına muhatap oluyoruz. Ayetlerdeki mucizeler, yaratılıştaki güzellik, kâinatın muazzam düzeni. Bizi hayretler içinde bırakıyor. Okurken huzur, dinlerken sekine buluyoruz. Ayetlerde ne bir çelişki ne de bir aykırılık var. Hz. Peygamber (s.a.s)'in hayatına baktığımızda ifrat ve tefritten kaçındığını, her işinde ölçülü davrandığını şahit oluyoruz. Güzel ahlakın temsili Peygamberimiz (s.a.s) yirmi üç senede pedagojik yaklaşımı ile kız çocuklarını diri diri toprağa gömen, ahlaksızlığın had safhada olduğu bir toplumu ıslah etmiştir. Hakk'a davet edişindeki üslup, insanların akıllarına göre hitabı ve mantıkî yaklaşım ve açıklamalarıyla insanları İslam'a davet etmiştir. Yapılan ibadetler net, Kur'an ve Sünnette açıklanmıştır. İstisnai durumlardan bahsedilmiştir. Gayet mantığa uygun. Diğer batıl olan inançları araştırdığımızda tekrar Cenâb-ı Allah'a şükretmemiz, hamd etmemiz gerekiyor bize verdiği bu iman nimetinden dolayı. Kâfirlere gelince, Cenâb-ı Allah'tan onların hidayet bulmaları için dua etmemiz gerekiyor. Ama evvelâ bizler iyi Müslümanlar olarak iyi örnek teşkil edip onlara tebliğ etmemiz gerekiyor. Rabbimiz bize gayri Müslümlere tebliğ etmeyi ve bizi onların hidayet bulmalarına vesile kılsın... Âmin, vesselâm.

BİR İRFAN ÖNCÜSÜ ALİ FUAT BAŞGİL VE GENÇLERLE BAŞBAŞA

Tayfur Kozan

İnsan hayatının en zinde, en verimli çağı Gençlik çağıdır. Gençlik, insan hayatında bedensel, ruhi ve sosyal gelişimin en yüksek, en hızlı yaşandığı dönemdir. Aynı zamanda gençlik, karakter ve kişilik yapılanmasının da en karmaşık olduğu zaman dilimidir. Bireyin rol ve benlik karmaşasını alt ederek, kişisel benlik duygusunu geliştirmesi gereken bu dönemin, toplumların ictimai geleceği için ne kadar önemli olduğu muhakkaktır.

Hal böyle olunca her toplum, güçlü ve sağlıklı bir geleceğe ulaşmak adına gençlik eğitime büyük önem vermiş, bu amaçla örgün ve yaygın eğitim projeleri geliştirmiştir. Münevver zümreler ve Sivil toplum örgütleri de en çok gençlik ve sorunları üzerinde durmuşlardır. Tarihin en kadim kültür ve medeniyetini inşa etmiş milletimizin ictimai tasavvuru içerisinde de gençlik ve gençlik eğitimi her zaman en öncelikli meselelerden birisi olmuştur. Ancak Modern dönemde gelişen teknoloji ile beraber ortaya çıkan inkültürasyon ve kültürel yozlaşma, bunun sonucunda gençler arasında inkişaf eden kişilik problemleri, sosyal ve psikolojik buhranlar, geleceğimizin öncüsü gençlerimizi tehdit etmekle kalmayıp, toplumun geleceğini de aynı derecede tehlikeye düşürmüştür. Gelecek kaygısı içerisinde sağlıklı bir geleceğin sağlam bir gençlikle kurulabileceği, sağlam bir gençliğin ise doğru bir kişilik eğitimiyle mümkün olduğu anlayışına bağlı olarak, gençlerimizi modernite ve sekülerizmin menfi tesirlerinden kurtarıp onlara sağlıklı bir gelecek inşa etme düşüncesi, özellikle milli-ananeci münevverlerimizin üzerinde en çok durduğu meselelerin başında gelmiştir. Bu yönde sayısız çalışmalar yapılmış, eserler neşredilmiştir. İdeal bir gençlik tasavvuru ortaya koyarak bu yönde birçok ilmi akademik çalışmalar yapan, milli münevverlerimizden birisi de merhum Ord. Prof. Dr. Ali Fuat BAŞGİL dir.

1893 yılında Samsun'un Çarşamba ilçesinde doğan Ali Fuat BAŞGİL'in babası Şükrü Efendi, Annesi, Fatıma Hanımdır. İlk öğrenimini Çarşamba'da, orta öğreniminin bir kısmını İstanbul'da, son kısmını ise Paris'te tamamlamıştır. Grenoble Üniversitesinden mezun olmuş, Paris Hukuk Fakültesinde Doktora yapmıştır. Yurda döndükten sonra Milli Eğitim Bakanlığı Yüksek Öğrenim Genel Müdür yardımcılığı görevinde bulunmuş, 1930 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde Doçent olmuştur. Bir yıl sonra da aynı fakültede Profesör unvanına terfi etmiştir. Farklı üniversite ve fakültelerde Ordinaryüs Profesör ünvanıyla ders veren Başgöl, emekli olduktan sonra siyasetle meşgul olmuş, 1961 yılında Samsun Senatörü, 1965 seçimlerinde ise İstanbul Milletvekili seçilmiştir. 1967 yılına kadar çeşitli mecmua ve gazetelerde yazılar yazan, onlarca eser ve makale neşreden Ali Fuat BAŞGİL, 17 Nisan 1967 yılında vefat etmiştir.

“İlmin kaynağı zekâ, amelin kaynağı ise iradedir. İrade terbiyesinin hakikiyle mahsul verebilmesi için ona erken başlamak lazımdır. İtiyathar kökleştikten ve huylar iyice yerleştikten sonra bu terbiye gayet güçleşmektedir” sözüyle insanın benlik duygusunun ve karakter yapısının müsbet biçimde şekillenmesinin erken dönemlerde verilecek ruhi bir terbiye ile mümkün olacağını savunan Ali Fuat BAŞGİL’in bu istikamette yazılmış en önemli eseri, kendi hayatında kazandığı tecrübe ve birikimlerle şekillenmiş, gençlere yönelik öğütlerden ve derslerden oluşan, küçük hacimli olmasına karşın, içerik yönüyle devasa bir çalışma olan “Gençlerle Baş başa” isimli eseridir.

“Bir kısmı zamanın Tasvir Gazetesi’nde yayınlanan bu kitapta merhum Ali Fuat BAŞGİL’in gençlerimize yönelik samimi, babacan bir üslupla verdiği öğütler, sadece kendi döneminin değil, günümüz gençliği için de ufuk açan, yol gösterici bir mahiyete sahiptir. İlk baskısı 1947 senesinde neşredilen eser, yayınlandığı günden bu yana defalarca basılmış ve her devirde nesillere yol gösterici olmuştur. Eser, 2004 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan bir genelgeyle “100 Temel Eser” kapsamında, orta dereceli okul öğrencilerine tavsiye edilmiştir. Geleceğin ümidi olan gençleri, bunalımdan, iradesiz ve cesaretsiz yaşamaktan kurtaracak olan bu eserde üstat, ayrıca gençliğe başarılı olmanın sırlarını da göstermektedir. O, eserinde bu durumu şöyle ifade etmiştir: “... bir taraftan okuduklarımdan, bir taraftan uzunca sürecek bir talebelik ve hocalık hayatımın tecrübelerinden istifade ederek gençlere muvaffak olmanın sırrına ve çalışmanın usulüne dair bir fikir vermek isteyeceğim. Biliyorum ki bir gencin beklediği ve bir gençten beklenen de muvaffak olmaktadır....

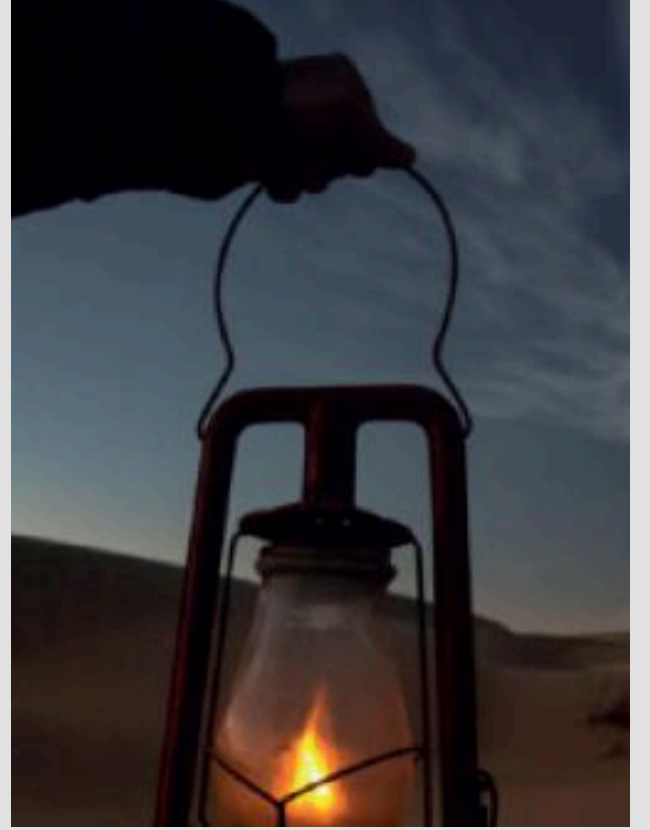
Yolcum! Ben sana bu eserde muvaffakiyet diyarının yolunu göstereceğim. Sen istersen ondan ötesine, kendin gidebilir ve özlediğin saadeti bulabilirsin.”

İrade terbiyesinin hakikiyle mahsul verebilmesi için, erken başlanması gereğini savunan Başgil, bu eğitimi insan hayatının belirli bir döneminde değil, hayatın bütünü içerisinde sürdürülebilir olarak görülmesi gerektiğini savunur ve hayatta başarılı olmanın yolunu beş ana başlıkta izah eder. Bununla beraber başarının önünde en büyük engelin “Tembellik”, “Kötü arkadaş” ve “Kötü örnekler” olduğunu söyler. Başgil’e göre tembellik adamına, çağına, mizacına göre şekil alan muvaffakiyetin önündeki en büyük engeldir ve onu alt etmenin en temel yolu sahil, sağlam bir iradedir. Kötü arkadaş ise, bir gencin başına gelebilecek kötülerin en kötüsüdür ve tembellikten daha tehlikelidir, çünkü söylemleri dostluktur. Bu nedenle bir gencin iyi bir dostta arayacağı temel kriter çalışkanlık, dürüstlük ve yardımseverlik olmalıdır. Zira insan için Anne ve babasından sonra ona en yakın kişinin arkadaşları olduğu düşünülürse iyi bir arkadaş, gençlerin hayatları boyunca müsbet bir istikamette yürüyebilmeleri için oldukça önemlidir. Kötü örneklere gelince, Başgil’e göre belirli bir makam ve mevki işgal eden, şöhret sahibi herkes, muvaffakiyetin önünde iyi bir örnek değildir. Ona göre kendini gerçekleştirme, model alma (bir bireyin beğendiği şahsiyetlerin özelliklerini kendi benliğine aktarmasıdır) eğilimlerinin en yoğun olarak yaşandığı gençlik döneminde gençler, kendisine model olarak, şöhretini ve statüsünü onun bunun ayağına çelme takmakla kazanmış, herkesi ve her türlü değerleri ayakları altına almış, haysiyet ve şahsiyet fukarası kişileri değil, aklın ve vicdanının götürdüğü istikamette doğruluğu, dürüstlüğü, çalışkanlığı yardımseverliği, namus ve haysiyeti şiar edinmiş ve böylece başarıya ulaşmış kişileri örnek almalıdır.

Ali Fuat BAŞGİL, fikri çalışma atölyesinin genç ve tecrübesiz çırakları için faydalı olabilecek bir rehber olarak gördüğü eserinde, başarının önündeki engelleri sıraladıktan sonra bu engellere karşı en güçlü silahın, irade olduğunu söyler. Ona göre irade, hususiyle ahlaki manada canlı organizmalar zincirinin son halkasını teşkil eden insana mahsus bir kudret ve imtiyazdır ki insandaki karar verip yapma ve icra sahasına çıkarma kudretidir.

Zira insanın beden ve ruh dediğimiz iki neviden yaratılmış bir varlık olduğu düşünülürse birinci nevi, tüm maddi varlıklar gibi yüce yaratıcının koyduğu umumi tabiat kanunları içerisinde beynelmilel bir karakter ahzederken, irade, içerisinde “şuur” dediğimiz esrarengiz bir kudret hazinesi taşıyan ruhi bir meleke olup, insanı diğer varlıklardan ayıran bir meziyet ve en önemli üstünlük vesilesidir. İnsandaki her davranış, başlangıçta belirli bir şuur ve iradenin ürünü olarak ortaya çıksa da bu davranışlar sonradan itiyat (Alışkanlık) haline dönüşür ve otomatikleşir. Otomatikleşmiş bir davranışın ise bireyin sonraki yaşamında değiştirmesi ve kontrol edilmesi de oldukça zordur. Ancak itiyat haline dönüşmüş her davranış da kişiye muvaffakiyet yolunda engel değildir. Başgil Hocaya göre, sağlam bir nefis terbiyesinin rehberliğinde, itiyatlarımızı sevk ve idare etmek, kişiye iyiliğe götüren muvaffakiyete yarayan iyi itiyatlar (Alışkanlıklar) kazandırmak daima mümkündür. Bunun içindir ki okulların, eğitimcilerin en başta gelen vazifesi, mukadderatını ve geleceğini ellende tuttıkları gençlere, muvaffakiyet ve saadete ulaştırıcı iyi itiyatlar (Alışkanlıklar) kazandırmak, onları kötü huy ve alışkanlıklardan korumak olmalıdır.

Yukarıda da ifade edildiği gibi canlı organizmalar zincirinin son halkasını teşkil eden insana mahsus bir kudret ve imtiyaz olan irade ve irade eğitiminde en feyizli kaynağın çalışmak olduğunu söyleyen Başgil Hoca, çalışmayı, temiz bir muvaffakiyetin, yüksek ahlakın, ruh ve beden sağlığının en önemli şartı olarak görmüş, çalışmanın değerini ise işin kemiyetinde değil keyfiyetinde aranması gerektiğini belirtmiştir. Ona göre marifet her ne şekilde olursa olsun çalışmakta değil, çalışmayı verilendirmektedir.

Verimli çalışmanın da üç önemli şartı vardır; bunlar fiziksel, duygusal ve zihinsel şartlardır. Fiziksel şart, sağlık ve sağlamlıktır. Duygusal şart, çalışmayı sevmek, zihinsel şart ise çalışma yol ve yöntemini bilmektir. Başgil, özellikle son iki şart üzerinde duruyor ve bir insanın yaptığı işi sevmesi gerektiğini ya da sevdiği işi seçmesi gerektiğini belirtiyor. Zira ona göre bu durum, muvaffakiyet yolunda bir gencin, hayatı boyunca zevkle ve verimli olarak çalışmasının en temel şartıdır. İstemediği bir işte çalışan bir insan, Başgil Hoca'ya göre işinin esiridir. Bu nedenle bugünün gençlerine sevdiği işi yapmaları noktasında destek olmak ve onları zevkle/severek çalışabilecekleri nitelikli alanlara yönlendirmek muvaffak olma yolunda oldukça önemlidir.

Ali Fuat Başgil, eserinin sonunda kendi hayatından elde ettiği tecrübeler ışığında, fiziksel ve zihinsel her türlü iş ve çalışma hayatında başarılı olmanın, genel ve rasyonel kanunları olarak gördüğü prensipleri de sıralamıştır. Bu prensiplerden bazıları şunlardır:

- Çalışmak için uygun gün ve saat bekleme. Bil ki, her gün ve her saat çalışmanın en uygun zamanıdır.
- Başladığın bir işi yapıp bitirmeden başka bir işe başlama. Yarıda kalan iş başlanmamış demektir.
- Çok düşün. Düşünen bir insan maden kuyularında kazma sallayan işçiden daha çok çalışıyordu.
- Vazgeçme genç dostum! Damlaya damlaya göl olur. Ve aynı noktaya düşen damlacıklar zamanla mermeri bile deler.
- Gece yatağına uzandığın zaman o gün ne yaptığını ve yarın ne yapacağını kendine sormadan uyuma.
- Her gün iyi bir eserden beş on sayfa yüksek sesle oku. Bu sayede konuşma ve söz söyleme yeteneğin gelişir.
- Gök kubbe altında yep yeni hiçbir fikir yoktur. En yeni fikir, eski bir fikrin yeni bir elbise giymişidir.
- Kişinin kıymeti dilinin altında ve kaleminin ucunda gizlidir. Onu söz ve yazı açığa vurur.
- Bir işe öfkeli ve sinirli iken karar verme. Bekle öfken geçsin. Çünkü öfkeyle kalkan zararlar oturur.
- Kimsenin cahilliğini yüzüne vurma. İnsanları en çok kızdıran cahilliklerinin yüzüne vurulmasıdır.
- Yalan söyleme. Yalan söyleyen, tutulmak korkusu içinde yaşayan hırsız gibidir.
- Bir kimseye söz vermeden önce iyi düşün. Verdiğin sözden dönme. Çünkü verilen sözden dönmek yalancılığın en çirkinidir.
- Gençliğinde iyi arkadaş kazan. Yaşlılıkta kazanılan arkadaşlık sağlam olmaz. Zira paslı teneke lehim tutmaz.
- Gençlik güzelliğine şans denilen kör kuvvet bile aşkıtır. Gençliğini boş yere harcama, onu kuvvetlendirmeyi bil.
- Herkesçe beğenilen güzellik ahlak güzelliğidir. Çünkü ahlakı güzel insan her yaşta güzeldir.
- Muvaffakiyetlerinle mağrur olma. Bil ki gurur, gelecekteki muvaffakiyetlerin en büyük düşmanıdır.
- Kendinden üstekilere değil kendinden alttakilere bak. Rahat edersin.

Başgil Hocanın mütevazî eserinde, gençlere muvaffak olma yolunda sıraladığı prensipler tabii ki bunlarla sınırlı değildir. Örnek teşkil etmesi açısından bu prensiplerden bazılarını yazımın sonunda ifade etmeye çalıştım. Görülüyor ki başta da vurguladığımız gibi Ali Fuat BAŞGİL'in gençlerimize yönelik samimi, babacan bir üslupla verdiği öğütler, sadece kendi döneminin değil, günümüz gençliği için de yol gösterici bir mahiyete sahiptir. Bununla beraber muvaffakiyet yolunda maarif davamızın öncüsü öğretmenlerimiz için de son derece yararlı ve ufuk açıcı özellikte bir eserdir.

Maarif davamızın bir ferdi olarak üstlendiğim görev ve sorumluluk duygusu içerisinde izah etmeye çalıştığım yazımı, meselenin özeti olması hasebiyle Ünlü Finlandiyalı düşünür Johan Vilhelm Snellman, şu sözleriyle tamamlamak istiyorum "Gençliğin ruhunu, işleyen bir tarla gibi, kendi haline bırakırsanız orada ısırgandan ve dikenden başka bir şey bulamazsınız."

<https://tr.wikipedia.org>

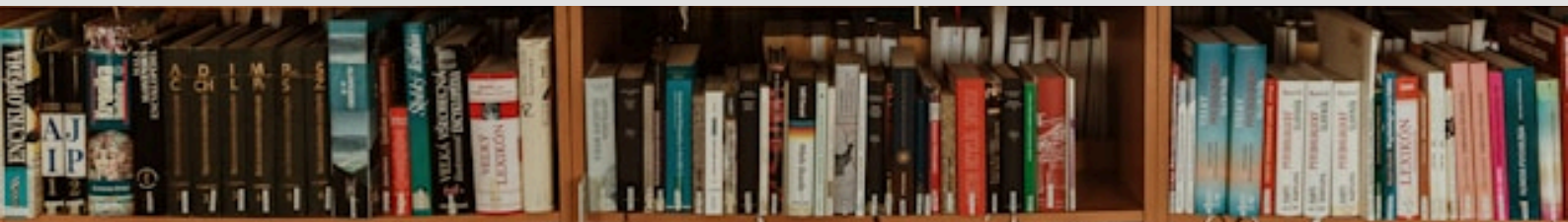
Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil, "Gençlerle Baş Başa", Yağmur Yay., s. 11

A.g.e, s. 15

A.g.e, s. 14

A.g.e, s 15,16

<http://kusluktayazarlar.com/harikasozler/genclik.htm>

Ben-i Âdem'in Efendisine, Şiirlerin Efendisi olan Na'tlar Hatıra ve Dua

KASİDE-İ BÜRDE

Tufan Atmaca

Yazımıza Rabbimizin Selam ismiyle başlıyoruz. Ramazan ayına adım adım yaklaşırken buruk ve sevinci bir arada yaşıyoruz. Bir yanda Gazze'de çocuklar, aileler uzun zamandan sonra belki huzurla uyuyorlardır. Ama öteki taraftan Batı Şeria'dakiler tekrar tehdit altına alındı ve öldürülüyor canlar, ama dikkatlerden kaçıyor. Duamızı tüm mazlumlar yapmaya devam edelim çünkü Arıkan, Doğu Türkistan, Jammu Keşmir, Afganistan, Afrika Kıtasında, ve nice coğrafyalarda Müslümanlar eziliyor işkencelere uğruyorlar. Önce kendi nefsime telkin ederek söylüyorum silkelen ve kendine gel ey mümin.

Abdullah Demircioğlu Hocamızın, Hadislerle İnsanlığa
Sesleniş - 2 kitabında sayfa 8'de İmam Busirî
Hazretlerinin (v. 1294-1295) şu kıtaları gözümüze çarptı;

*'E min tezekkürî cirânin bi zî selemin
Mezecte dem'an cerâ min mukletin bi demi'*

(Ey benim dertli gönlüm) Selem ağaçlarının süslediği
vadideki komşuları hatırladığın için mi?
Gözlerinin ak ve karasından akan yaş kan ile
karıştırmaktasın?

Açıklama:

Gözlerinin yaşla dolduğunu ve neden dolduğunu soruyor kendisine. Burada "Zî selem" deniliyor, manası "Selamet yeri". Bu mevki sana hatırlatıldığında Medine-i Münevvere aklına geliyor. Bundan dolayı kanla dolan göz yaşlarını gözünden boşaltıyorsun.

*'Em hebbetü rîhu min tilkâi kazîmetin
Ve evmedal berku fıızalmâi min idami'*

Yahut Medine tarafından bir rüzgar estiği için mi?

Medine yakınındaki İzam dağından karanlık gecede çakan şimşek mi? Mestetti seni.

Açıklama:

*Böyle Allah Rasulü'nün (s.a.s) aşkı ve muhabbeti ile kendinden geçmiş olarak, kanlı yaşını tutamadan ağlıyorsun.
Yoksa Allah Rasulü'nün (s.a.s) çoğu zaman vakitlerini geçirdiği Medine yakınındaki İzam dağında Nübüvvet nurunu,
kokusunu ta Mısır'dan alıyor.*

'Mevlâye salli ve sellim dâimen ebedâ.

'Alâ habîbike hayri'l-halki küllihimi'

Yani "Allah, o Peygamberine daima salât ü selam göndersin. O bütün mahlûkatın en hayırlısıdır. İmam Busûrî'nin (v. 1294-1295) çok sözleri var ama ben burada şunu söylemek istiyorum. "Zalemtü sünnete men ahyâ'z-zalâme ilâ. Eni'ş-teket kademâhü'd-durre min veremi." Yani "Karanlık geceleri kıyamda durmak sebebiyle ayakları şişerek yorgunluk ve meşakkat zahir oluncaya kadar ihya eden Fahr-i Kâinat'ın sünnetini terk ederek zulmettim" diyor.'

Zülcenaheyn Abdullah Efendinin duayla ilgili hadis tercümesiyle devam edelim;

'Rasûlullâh (s.a.s.):

"Sizden biriniz namaz kıldığı zaman önce Rabbini tazim ve sena etsin, sonra Nebî'ye (s.a.s) salavat getirsin, bundan sonra da artık istediği şekilde dua etsin" buyurdu. Bakın bu dua ile ilgili bir kaidedir.

Burada güzel bir müjde var.

Selman (r.a) demiştir ki; Rasûlullâh (s.a.s) şöyle buyurdu: "Şüphesiz Rabbiniz son derece hayâ ve kerem sahibidir. Kulu ona elini kaldırdığı zaman, o elleri boş çevirmekten hayâ eder."

Allah'ın burada hayâ etmesi demek kuluna veremezlik yapmaz, demektir. Çünkü Allah celle ve âlâ hazretleri hayâ etmekten münezzehtir. Bu hadiste "O kulun ellerini boş çevirmez" anlamına gelir.'

Abdullah Efendinin eserinden, son olarak gözümüzün nuru hidayet rehberimiz hadislerden bir dua örneğini hitamuhu misk olarak verelim.

'Ebû Sa'îd el-Hudrî'den rivayet ediliyor.

Ebû Sâid el-Hudrî (r.a) duyduğuna göre Rasûlullâh (s.a.s) şöyle buyurmuştur:

"Rab olarak Allah'ı (c.c) din olarak İslâm'ı ve Peygamber olarak da Muhammed'i (s.a.s) seçip beğendim, diyen kimseye cennet vacip oldu.'

İnşallah bu yazımız büyüklerin himmetiyle devam eder ve şu duamızla bitirelim; 'Ve ahiru da'vahüm ve enil-hamdülillahi Rabbil Alemîn.'

Bâkî ve Kevserî selamlar...

MUHAMMED'E (s.a.v)

Ey âlemlere rahmet
Güzeller güzeli Ahmed
Ablâk'ı ilâhî Muhammed
Şefaatine muhtacım

Ey sevgili yâr
Aşkınla gönlüm yanar
Halk beni deli sanar
Şefaatine muhtacım

Ey âlemlerin efendisi
İnsanlığın tek incisi
Yaratılmışların birincisi
Şefaatine muhtacım

Ey peygamberler peygamberi
Reddettin güneş ile kameri
Dedin hep ümmeti ümmeti
Şefaatine muhtacım

Ey sevgili, ey sevgili
Öğrettin dini mübini
Bıraktın güzel sünnetini
Şefaatine muhtacım

Ey insanlığın rehberi
Mü'minin amel defteri
Beşeriyetin ekberi
Şefaatine muhtacım

Ey kâinatın sultanı
Getirdin bize Kur'an-ı
Âşıkların yârını
Şefaatine muhtacım

Ey canların cânânı
Savunuruz Hakk davasını
Ziyaret ettik ravzayı
Şefaatine muhtacım

Ey sevgililer sevgilisi
Görmeden sevdik seni
Sevdik seni seveni
Şefaatine muhtacım

Ey Muhammed'ül emin
Yolumu tuttuk senin
Ayrılmamaya ettik yemin
Şefaatine muhtacım

Ey imanımın şartı
Sevginle ağır basar tartı
Aşkın cennete giriş kartı
Şefaatine muhtacım

Ey cennetin anahtarı
Açtık sana kanatları
İslatalım" yanakları
Şefaatine muhtacım

Ey altun silsilenin başı
Aşkındır bu fakirin aşısı
Ümmetinden say bu naası
Şefaatine muhtacım

Peygamber vekili ve has kulu
Abdullah, Hüseyin oğlu
Yolumuz zikrullah yolu
Şefaatine muhtacım

Ey kevserin sahibi
Havzına çağır beni
Gördüm mürşidimde seni
Şefaatine muhtacım

VAKİT

Yeşim Gezmiş Tortum

Behlül Dâna Hazretleri, bir gün Hârun Reşit'e sorar: "Ey halife, sana üç sualim var: Yer üstünde en fazla olan, Yeraltında en fazla olan, Gökyüzünde en fazla olan nedir?"

Harun Reşit, bu suali gayet basit bularak şu cevabı verir:

"Yeryüzünde en çok olan canlılardır. Yeraltında en çok olan mevtalardır. Gökyüzünde en çok olan da kanatlılardır; kelebekler, kuşlar, vesairedir."

Behlül Dâna ise Harun Reşit'e manidar bir şekilde bakarak şu mukabelede bulunur:

"Hayır ey halife, sen işin zahirî tarafını söyledin. Hakikatini söylemedin. Gerçek şu ki: Yeryüzünde en çok mevcut olan şey; tamahlardır, hırslardır, kıskançlıklardır, bitmek tükenmek bilmeyen nefsânî arzulardır. Yeraltında en çok mevcut olan şey de; evvah, vah vah ile keşkelerdir. Gökyüzünde en çok mevcut olan ise Arş-ı Âlâ'ya yükselen salih amellerdir."

Mübarek üç ayları yaşadığımız bu iklimde zamanı nasıl değerlendirebiliriz sorusu birçoğumuzu düşündürmektedir. Ömür sayfaları bir bir geçerken kıymetini bilemediğimiz nice günler aylar yıllar var. Oysa bizden öncekilere baksak akıbetimizi görürüz. Aslında bunu biliriz. İstesek de inkâr edemeyiz ama hep erteleriz. Zaman, insana Allah'ın lütfettiği en kıymetli bir imtihan saatidir. O saat, eldeyken fırsattır. Elden çıkınca ise, ancak nedamettir. Vakit tamam olunca geriye ahlar evvahlar kalmasın diye bugün vakit hesabımızı yapmak zorundayız. İmam Şafi şöyle buyurmuş;

"Ben, tasavvuf ehli ile oturdum. Onlardan iki konuda çok istifade ettim.

1. Vakit kılıçtır ya sen onu kesersin ya o seni keser.
2. Sen nefsinin hak ile iştiğal ettirmezsen, o seni mutlaka batıl ile iştiğal ettirir."

Demek ki tasavvuf ile meşgul olanların, bu okulda terbiye edilenlerin bir özelliği de planlı ve programlı yaşamaları. Şu mübarek günlerde bir başlangıç yapabiliriz. Günlerimizi gözlemlemek ile başlayabiliriz mesela. Neye ne kadar vakit ayırıyoruz. Ne kadar telefonda konuşuyoruz ne kadar TV izliyoruz gibi... Bunları sadece birazcık azaltarak bile o vakitlere neler sığdırabildiğimizi görebiliriz. Böylelikle ne çok ölü vakit geçirdiğimizi anlarız belki. Virdlerimizi daha özenli yapmaya çalışabiliriz. Varsa bir vakit bile olsa kaza namazları kılabiliriz. Kitap okuyup ilim öğrenebiliriz. Daha birçok güzel ameli gün içinde yapabiliriz. Söylediğim gibi yeter ki bir farkındalık yaşayalım. Bugün ben hep dünyaya mı çalıştım sorusunu kendimize soralım. Geçen vaktin boş vakit değil boşa geçen vakit olduğunu idrak edelim. Sorumlu olduğumuz aile bireylerimize gerekli ilgi ve alakayı gösterelim. Onların her birinin bizim üzerimizde hakkı vardır. Gönüller kazanalım. Necip Fazıl ne hoş söylemiş;

"O demde ki, perdeler kalkar, perdeler iner, Azrail'e hoş geldin! diyebilmekte hüner..."

Allah hepimizi "Sen O'ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön!" (Fecr/28) hitabına erenlerden eylesin.

AİDİYETİN GASPI

Fehmi Yılmaz

“Bu zamanda insan çalanlar, altın çalanlardan daha fazla. Duyarsın hırsızlar altın peşinde koşuyor; sen de altın madenisin kendinden bîhaber olma. Ey insanoğlu!” Celaleddin Rumî (k.s.)

Hayvan ve bitki formlarından farklı olarak doğayı bilinçli bir şekilde değiştirebilen canlı olan ademoğlu, özünde fizik ötesi bir varlıktır. Öyle olmasa fizikî yasalara müdahale edemez, diğer canlılar gibi doğanın içinde kaybolurdu. Düşünmez, sorgulamaz, doğaya öznel anlamlar yüklemeyiz ve uygarlıklar kurmazdı. Bu mümeyyiz vasfı ile insan esasen dünyaya ait olmaz; dünya kümesinin elemanı değildir. Aksine dünya, insanlık kümesinde bir eleman olabilir. Geçici eylemler alanıdır, son konum değil. Yüce âlemlere yolcudur o, dünyanın bekçisi değil.

İrkimizin en büyük sorunu ne salgınlar, ne iklim değişiklikleri ne de savaşlardır. Dünyaya ait olduğumuzu düşündüğümüz için bu problemleri primary seviyede algılıyoruz. Oysa en büyük meselemiz aidiyetin gaspıydı. Yasak ağaç ile başlayan gasp tarihinde insanın fitratı, ailesi, ahlakı, sağlığı ve düşünce dünyası çalınır. Bireyin cennetine daha dünyadayken el konulur, öte âleme bir şey kalmaz. Z Kuşağı terimi, yeni kuşakların köklerinden kopartılarak kitleler halinde yağmalanmasının modern bir deyimidir. Nereden geldik biz, şimdi neredeyiz ve nereye gideceğiz? Modernitenin “sorgulayan birey olun” sloganı, bu soruların sonuncusunu Z Kuşağının aklına asla getirmez.

Aidiyetin gaspı yalnız dışsal, çevresel faktörler ile gerçekleşmez. İnsanın aidiyeti kendi egosu tarafından da işgale uğrar. Hakk'ın cemal ismi tecelli eder ama güzelliğiyle övünür. Kadir ismi tecelli eder, kuvveti kendinden bilir. Âlim ismi tecelli eder, bilgisiyle gururlanır. Varlığı kendisine atfeder, el koymaya çalışır, uzaklaştırır.

Modern dünyada insan çalmanın en etkili yolu kitleselleştirilmedir. Güce ulaşma kavgasında, yönetilen bir ‘sürü psikolojisi’ne sahip olmak alternatifsiz amaçtır. “Peki ya sen kimlendensin?” diye sorulduğunda bahis daha çok biyolojik veya sosyolojik kitledendir. Oysa âlemde esas, manevi kökler olmalıdır. Âdem (as.) kimlendendi? Yere değil göğe varan kök ya cennette ya ateşteydi.

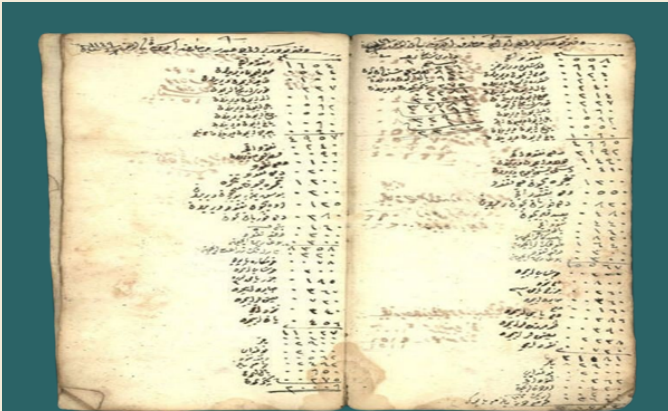
Köklerimizi kendimizle konumlandırırız. İlk adım kalpten ve sonra dışa... Hızla akan zamanda ezilen insanlıkla birlikte kanamak, bir gül ile yeniden açmak ve her tür iyiliği yaymakla öte âlemde kök salar insan. Bu halin konumu göksel varlıklarla aynı semttedir.

Zünnûn (as.) içten dualarıyla göklerde bir ev edinmişti. Sesiyle meleklerle komşu oldu. Konum önemli, ona sahip çıkmaksa daha önemli. Güzel ahlak teslimiyettir. Varlığı, varlığın Sahibine teslim etmektir. Evet; zaten varlık hep O'nun, ancak bunu kendimiz için yapabiliriz.

OSMANLI DÖNEMİNDE RAMAZAN ÂDETLERİ

NURDAN ADAK

Osmanlı'da en hareketli zamanlar Ramazan ayıdır. Bu ayda Osmanlı'da sokaklar tıklım tıklım olur. Herkes eş dost akrabasının yanı sıra tanımadıklarıyla da sokak sofraları kurar. İftar ve sahurunu beraber yaparlardı. Günümüzde bu adet eskisi kadar olmasa da hâlen devam etmektedir. Nitekim Peygamberimiz oruçluya iftar ettirme konusunda şöyle buyurmuştur: "Kim bir Müslüman kardeşine iftar vakti yemek yedirirse, onun sevabı kadar da kendisine sevap yazılır. Yemek yedirdiği kimselerin sevabından da hiçbir şey eksilmez."

Osmanlıda yine Ramazan ayına özel uygulamalardan biri de zimem adı verilen veresiye defterleriyle ilgilidir. Zenginler, hiç tanımadıkları mıntikalardaki bakkal, manav gibi dükkanlara girerek onlardan zimem defterini ister ya tamamını ya da baştan, sondan ve ortadan rastgele sayfalar kopararak "Silin borçlarınızı, Allah kabul etsin" derlerdi. Borcu ödenen, borcunu ödeyenin kim olduğunu, borcu sildiren de kimin borcunu ödediğini bilmezdi.

Osmanlı döneminde birçok evde, özellikle de köşk veya konaklarda iftara davet edilen misafirlerin yanı sıra, çat kapı gelen Allah misafiri de geri çevrilmez, içeriye alınırdı, onlar için de sofralar hazırlanırdı. İftarın verildiği köşk veya konak ziyafet evi halini alır ve iftar sofralarında tabiri yerindeyse kuş sütü hariç her şey bulunurdu. İftarın ardından ise ev sahibi, yemeğe gelen misafirlerine diş kirası ismi altında hediyeler sunardı. Ev sahibi bununla, "Misafirim oldunuz, benim sevap kazanmam için siz eziyet çektiniz, dişlerinizi yordunuz, bu da sizin dişinizin kirası olsun." demek isterdi.

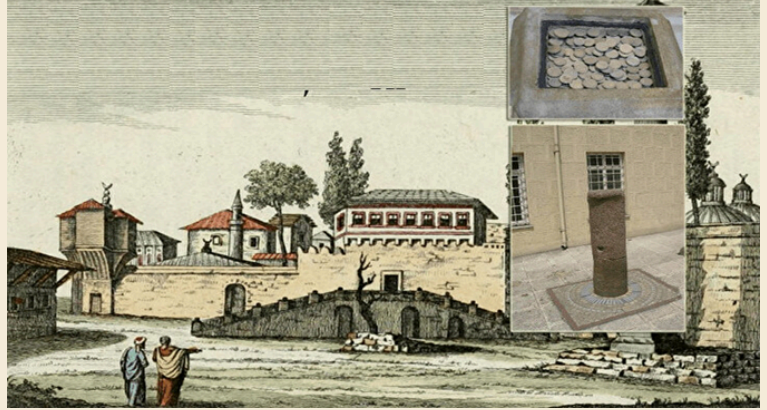
Osmanlı'da bayramların bilhassa çocuklar için ayrı bir yeri vardı. Bayramdan önce yapılan alışverişin ardından çocukların sabırsızlanarak giysilerini bayramdan bir gün önce, yani Arife günü, giyerek sokaklarda dolaşırlardı. Bu nedenle bayramlıklarıyla sokakta gezen çocuklara "Arife Çiçeği" denilirdi.

Allah rızası için yapılan, maddi ve manevi her iyiliğe, sadaka denir. Ebû Hüreyre (r.anh) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a) şöyle buyurdu: “Başka bir gölgenin bulunmadığı Kıyamet gününde Allah Teâlâ, yedi insanı, arşının gölgesinde barındıracaktır. Bunlardan biri de sağ elinin verdiği sol elinin bilemeyeceği kadar gizli sadaka veren kimsedir.”[1] Osmanlı döneminde uygulanan geleneklerden biri de sadaka taşlarıdır. Sadaka taşları taş bloklardan oluşan, genellikle cami veya türbe köşelerinde bulunan, ortası çukur, bir buçuk iki santimetre yüksekliğinde taşlardı. Bu taşlar Osmanlı’da sosyal dayanışmanın bir parçasıydı ve fakirlerin umut kapısıydı. Fakirler dilenmekten, zengin riya ve gösterişten çekindiği için sadakalarını bu taşlara koyar, fakir de gece vakti gelip ihtiyacı kadarını buradan alıp, geriye kalanını kendisi gibi bir başka fakire bırakırdı. [1] Buhari, Zekat,16.

Hz. Peygamber (s.a) şöyle buyurdu: “Başka bir gölgenin bulunmadığı Kıyamet gününde Allah Teâlâ, yedi insanı, arşının gölgesinde barındıracaktır. Bunlardan biri de sağ elinin verdiği sol elinin bilemeyeceği kadar gizli sadaka veren kimsedir.” Buhari, Zekat,16.

Osmanlı’da bayram, Sultanın bayram namazı için camiye gelişiyle başlardı. Namaz sonrasında saraya dönen padişah önce annesinin elini öpüp ardından diğer aile efradıyla bayramlaşır. Padişah, bayram tebriğinin ardından güzel işlemeli keselerle çocuklara para saçarak onları sevindirirdi.

AVRUPA'NIN KUDÜS'ÜNE YOLCULUK BOSNA

ÜMİT DURSUN

Balkanların kültürel yapısında önemli bir yere sahip olan Osmanlı kültürü günümüzde beş yüz yıl hâkimiyetini sürdürdüğü dönem zarfında balkan coğrafyasının her bir köşesinden Türk İslam kültürüne ait izleri nakşetmiş olduğunu görüyoruz. Bu topraklara 1873 e kadar ecdadımız Osmanlı hükmetmiş olduğunun farkındalığıyla gezerken Osmanlının hoş görüsüne de şahit olmaktadır. Aynı anda hem çan çalan hem ezan okunan şehirdeyiz. Avrupa'nın Kudüs'ü Saraybosna'dayız ve farklı duygularla doluyor burada insan... Tam bir doğu batı sentezi olan bu şehirde Avusturya Macaristan dönemine ait Avrupai büyük binalarla diğer tarafı ise Osmanlı mimarisi ile insanı büyülüyor.

Bu vatanın bağı yanık şairi Akif:
“Geçmişten adam hisse mi almış ne masal şey!
Beş bin yıllık kıssa yarım hisse mi verdi?
Tarihi tekerrür diye tarif ediyorlar, ibret alınsaydı
hiç tekerrür mü ederd?”
Diye ifade ettiği dizelerle birlikte bu topraklarda sadece bir turistlik gezide olmadığımızı idrak ediyoruz. Yüzden fazla sivilin ölümü iki milyondan fazla insanın göç etmesi, 657 toplama kampında iki yüzden fazla tutuklu ve üç binden fazla kayıp insan ile sonlanan bir savaşın ardından kalanlara tanık olmamıza, Avrupa'nın göbeğinde çok değil bundan neredeyse otuz yıl önce gerçekleşen bir soykırımda geriye kalanları görmemizi sağlayan bir şehir... Bu olan bitenlerle birlikte bizim kardeşliğimizi pekiştiren bir duygu yaşıyoruz. Evladı Fatıha'na sahip çıkmamız birliğimizi beraberliğimizi pekiştirmemiz gerektiğini daha iyi anlıyoruz.
Mevlana derki:
“Dünle beraber gitti cancağızım
Ne kadar söz varsa düne ait
Şimdi yeni şeyler söylemek lazım...”

Elbette yeni şeyler söylemek yeni dostluklar kurmak gerekir ama dünü de unutmamak...

Bütün bu geçmişi şu an bir yana bırakarak bizlere ecdadın yadigarı diye sahip çıkan misafirperverliklerin en güzelini gösteren Hoca'mıza teşekkür ve minnet duygularımı burada ifade etmeyi bir borç bilirim...

Bizim Yunus'un
“Gelin tanış olalım /
işini kolay kılalım”
Sevelim sevilelim /
Dünya kimseye kalmaz...

Dizelerinde olduğu gibi çok uzun süre birlikte yaşarmış tarihi geçmişi olan toplumlar arasındaki bağların kültürel etkinliklerle daha da güçlenmesine icap eder.

“Bosna Hersek Türkiye’dir, Türkiye de Bosna Hersek” diyebiliriz. Ecdat yadigârı Bosna Hersek ve Türkiye kalpleri bir olan iki dost ülke... Bosna Hersek ile olan gönül bağımız 1463 yılında Fatih Sultan Mehmet Hanın Bosna’yı fethiyle başlamış uzun yıllar süren Osmanlı hâkimiyetinde de bu gönül bağı artarak devam etmiş ve devam etmektedir. Bu sevgi seli bitmeyecek, artarak devam edecektir.

Yunus Emre’nin yukarıda ifade ettiği sözünden hareketle dünyaya vermemiz gereken mesaj şu: Dünyanın daha fazla savaşa ve silaha ihtiyacı yok, dünyanın daha fazla sevgiye, barışa, merhamete ve dostluğa ihtiyacı var. İnsanlar özünde sevgiye, barışa, huzura, güven ve kardeşliğe hasret duymaktadır. Çünkü temiz vicdanlar her zaman iyinin ve güzelin tutkunedir. Dünden bugüne Mevlana’ya atfedilen dörtlük genel bir mesaj niteliğindedir

“Gel gel, her ne olursan ol gene gel!
İnançsız da putperest de olsan gel!
Burası umutsuzluk dergâhı değil,
Yüz bin kere bozsan da tövbeni yine gel!”
Böylece bütün insanlık, dini, rengi, dili ne olursa olsun Mevlana’nın çağırıldığı bu dergâha davetlidir.

Yaşama sevinçlerini kaybedenler, hayata küsenler, tövbesini bozanlar da bu dergâhta yeni ümitlere ulaşabilir. Mevlâna bu davetiyle insan kitlelerini parçalayan gönüllerin öze ulaşmasını engelleyen bütün bağlarını koparılmasını engelleyen isterse herkesin en iyi, en doğruya yegâne hakikate çağırır yani insanın bir ayağı merkezde kalırken diğer ayağı yetmiş iki milleti dolaşmalıdır. Bu duygu ve düşüncelerle Saray Bosna’daki Müslüman kardeşlerimizi canı gönülden kucaklıyor onların da birlik ve beraberlik içerisinde birbirlerini kucaklamalarını ve dünyaya barış mesajlarını yaymalarını temenni ediyorum. Bu ziyaretlerin Türkiye’de ve Saray Bosna’daki birlik ve beraberliğimizi artırmasına vesile olmasını temenni ediyorum kardeşlik bağlarımızın artarak devam etmesi dilek ve temennisıyla selam ve dualarımızı gönderiyor ve dualarınızı bekliyoruz.

Bir kaç söz: “Nerede akarsu olursa orada yeşillik olur, nerede kardeşlik olursa orada merhamet olur.”

Mevlâna dostluğun kolları bir yere kadar ulaşır kardeşliğinki kalplere kadar.

“Kuşlar gibi uçmasını, balıklar gibi yüzmesini öğrendik ama orada çok basit bir sanatı unuttuk; kardeş olarak yaşamayı” Ursula C. Le Guin

DEİZM

SERKAN ZEYBEKER

Deizm, yaratıcının varlığını ve âlemin ilk sebebi olduğunu kabul etmekle birlikte akla dayalı bir tabii din anlayışı çerçevesinde nübüvveti şüphe ile karşılayan veya inkâr eden felsefî ekolün adıdır.

Deizm Latince'de "Tanrı" anlamına gelen deus kelimesinden türetilmiş, XVI. yüzyıldan itibaren Hıristiyan dünyasında başlayan felsefî ve teolojik tartışmalarla birlikte teizm terimi Ortodoks inançları savunan kesim için, deizm ise geleneksel inançlardan sapan düşünürler için kullanılmaya başlanmıştır.(Tdvia, c.9, s.109)

Deistler, aslında yaratıcıyı tümünden inkar eden ateizm ile peygamberlerden bir kısmını inkar eden günümüz Yahudi ve Hıristiyanları olan Gayr-i Müslimler arasında bir yol tutarak peygamberliği tümünden reddetmişlerdir. Deizmin Avrupa'da en çok yaygın olduğu ülke İngiltere idi. İngiliz deizminin babası olarak kabul edilen Cherburyli Lord Herbert (ö. 1648), Tanrı'ya ve âhiret hayatına inanmakla birlikte kutsal metinlerin doğruluğu konusunda ciddi kuşuklar beslemiş, din adamlığı kurumunu şiddetle eleştirmiş, ayrıca evrensel gerçekleri kavramaya aklın yeteceğini savunmuştur. Onun takipçisi Charles Blount (ö. 1693), bir deist olduğunu açıkça beyan eden ilk düşünürdür ve intihar ettikten sonra yayımlanan Summary Account of the Deist's Religion (1693) adlı eseri deist fikirlerin yayılmasında hayli etkili olmuştur. (Tdvia, c.9, s.110)

Batı'daki deist filozofların yahudi-hıristiyan kutsal metinleri karşısındaki kuşukları İslâm düşünürleri bakımından vârit olmamıştır. Vahyin sıhhati konusunda Batı'da beslenen bu kuşku ve inkâr tavrı akla mutlak güven psikolojisini doğururken İslâm düşünürleri ya ilâhî vahiyle sağlıklı aklın tam anlamıyla uyuştüğünü yahut daha fazla olarak vahyin akıl ötesi boyutlara da sahip olduğunu vurgulamışlardır. (Tdvia, c.9, s.111)

Aslında insanlık tarihine baktığımızda, insanların bir ya da birden çok yaratıcının varlığına inandıklarını, ezici çoğunluğun ateizme meyletmediğini görürüz. İnsanlar kendilerine ve kainata bakarak bir yaratıcının var olduğunu itiraf ederek hak veya batıl da olsa çeşitli inanışlara yönelmişlerdir.

Kur'an-ı Kerim'de peygamberlerin halkı hakka davet ederken söyledikleri sözler bu durumu şöyle ifade etmektedir:

"Gökleri ve yeri yaratan Allah hakkında bir şüphe mi var? " (İbrahim, 10)

Yine insanlık tarihine baktığımızda peygamberlerin asıl mücadelesinin Allah'ı inkar edenlerle değil, şirk ehliyle olduğunu görürüz. Genel irtibatı ile görülen sorun şudur: Allah (c.c) ile rabitası, olmayan bir şeyi Allah ile insan arasına koyarak kişinin Yaratıcı ile olan bağını koparmasıdır. Gayri Müslim tanımına giren her iş aslında bu değil midir? Bu kiminin kendi elleriyle yaptığı putlar olabildiği gibi kiminin de kendi görüş ve reyine hak ettiğinden fazla değer vererek aklını ilah mertebesine çıkarması olarak görülebilmektedir. Kuran-ı Hakim bu konuda şöyle buyurmaktadır:

"Gördün mü hevâsını ilah edinip Allah'ın bir ilim üzerinde saptırdığı ve kulağı ve kalbi üzerine mühür koyup görme gücünün üzerine de perde çektiği kimseyi? Artık, Allah'tan sonra onu kim hürriyete erdirir? Düşünüp hatırlamaz mısınız?" (Casiye, 29)

Deizm, kişiyi Allah inancı haricinde tüm inanç akidelerine iman etme gerekliliğinden, Allah ile insan arasındaki irtibattan ve ibadet mesuliyetinden soyutlama çabasıdır.

Onların Yaratıcı inancı, yarattıktan sonra yaratılanla bir bağı olmayan bir ilah anlayışıdır. Allah'ı âlemden ve insandan uzaklaştıran yanlış bir anlayışa sahip deist iddianın aksine Cenab-ı Hak (c.c) kendi zâtının “yerin ve göklerin nuru” (Nûr, 35) olduğunu ve insana “şah damarından daha yakın” (Kâf, 16) olduğunu buyurmaktadır.

Yine Kur'an-ı Kerim ibadet sorumluluğundan kaçan deist iddianın aksine bilakis yaratılış gayemizi şu kelamıyla ortaya koymaktadır:

“Ben cinleri ve insanları, başka değil, surf bana kulluk etsinler diye yarattım.” (Zâriyât , 56)

Akıl, elbette Cenab-ı Allah'ın (c.c) kullarına bahsettiği en büyük nimetlerdendir. Fakat akıl ancak sağlıklı ve doğru bir usulle kullanıldığında kişiye yol gösterici olur. Birçok ayet bize “düşünmüyor musunuz?”, “akletmiyor musunuz?” diye buyurarak onu hakikati bulmada ne kadar da sağlam bir terazi olduğunu beyan etmektedir.

Fakat onu yanlış kıyaslarla hevâ ve hevese uydurarak batılın sözcüsü yapmak değil, bilakis vahiy ile besleyerek hak ve hakikatin tasdikçisi yapmak gerekir.

Aklın yeri asla ilahi vahyin önünde olamaz. Deizm aslında vahiyden nasibi olmayan aklın, dikkat edilmezse ne kadar yanlış çıkarımlarda bulunabileceğinin bir göstergesi olarak karşımızda bir ibret dersi olarak durmaktadır. Bakınız şu vahye dayalı ilahi kelam, akli ne kadar da aciz bırakıyor.

“İnsan, kendisinin başı boş bırakılacağını mı sanır?” (Kıyamet, 36)

SUSKUNLAR MECLİSİ

MECLİS-İ HÂMUŞAN

Bir zamanlar bilginler ve şairler, "Suskunlar Meclisi" adıyla bir topluluk oluşturmuşlardı. Kırk kişiydiler ve bunu artırmıyorlardı. Aralarına katılmanın ilk şartı çok düşünmek fakat çok az konuşmaktı.

O zamanlar meşhur şair ve bilgin Molla Câmî (1414-1492), bu meclisin üyeleri arasında olmayı arzuluyordu. Günün birinde suskunlar meclisinin bir üyesinin öldüğünü duyunca, onun yerine aday olmak için bilginlerin bulunduğu köşke geldi. İsmi bir kâğıda yazarak suskunlar meclisine gönderdi. Meclis üyeleri bu teklifi görünce biraz üzüldü çünkü ölen üyenin yerine başkasını almışlardı. Dolu bir bardak su gönderdiler Molla Câmî'ye... Hemen durumu anladı, bir damla daha olsa bardak taşacaktı. O da hemen oracıktaki bir gülden küçük bir yaprak koparıp, nazikçe suyun üstüne koyuverdi. Bardaktaki su taşmamıştı. Bunu içeri gönderdi. Meclistekiler bu kibar cevabın manasını anlamışlardı. Zarif insanların yeri başkaydı. Üyeler onu da aralarına almaya karar verdiler. Listeye Molla Câmî'yi de ekleyip, kırk sayısının sonuna bir sıfır koyarak, 400 yazdılar. Bununla Molla Câmî sayesinde, meclisin değerinin on misli arttığını belirtiyordu. Listenin son şekli Molla Câmî 'ye gelince, meseleyi anladı ama sayının büyük gösterilmesinden hoşlanmadı. Sağdaki bir sıfırı silerek, kırk sayısının soluna koydu. Yani 040 yazdı. Alçak gönüllü Molla Câmî, böylece kendisini solda sıfır sayıyor, bardağı taşırmadığı gibi, o meclisin yapısını da etkilemeyeceğini söylemek istiyordu.

Gül yaprağı olmak kolay değil ama hayatın içinde geçim ehli olmanın, gül gibi geçinmenin yolu gül yaprağı olmaktan geçiyor. Yük olmayıp yük almak, gül yaprağı güzelliğine kavuşmak. Gül yaprağı sırrına erenler, sağdaki sıfır gibi buldukları topluma güç katarlar hem de bire on ama soldaki sıfır gibi davranıp kimseye yük olmazlar. Gül yaprağı gibi olmamız dileğiyle.

HER ŞERDE MUHAKKAK BİR HAYIR VARDIR

PERİHAN SAVAŞ

Her yazımda olduğu gibi naçizane yine yeniden ie yolculuk ettiğim bir hatıratımı kaleme almak nasip oldu... Mevla'm istifadeye medar eylesin... Allah kalemime, kelimama doğruluk bahŐetsin diye sözlerime başlayayım...

Yaklaşık üç-dört sene evvel yanlış bir hareketten dolayı soluğu acilde aldım. Acil kapısından iere girer girmez hemen müdahale edildi. Bir röntgen çektirmem gerektiği söylendi. Hiç beklemeden röntgen çekilecek yere geçtik. Sonuçlar da fazla beklemeden ıktı.

- “Dediđim gibi ters bir hareketten dolayı liflerde ufak bir zedelenme meydana gelmiş. Endişe verici bir durum söz konusu dahi değil. Birkaç güne merhem, ağrı kesici bir de korse yardımıyla muhtemelen düzelecektir.” denildi. Oradan ayrılıp bekleme salonuna geçtik. - “Siz burada bekleyin korsenizi hemen getiriyorum” dedi hemŐire hanım. Sanırım birkaç dakika sonra 50-55 yaş civarlarında bir gayrimüslim bekleme salonuna giriverdi. Birkaç sandalyelik mesafe var aramızda.

Sanki önceden tanıştıyormuşuz gibi bana hitaben “Selamünaleyküm” dedi.

“Ve aleyküm” diye karşılık verdim. Hemen ardından sohbet etmeye başladı. O an anladım ki sohbet etmeye, anlatmaya, anlaşılmaya, dinlenmeye, ihtiyacı vardı. Muhakkak her insanın yargılanmadan dinlenilmeye ihtiyacı vardır... Hal ve hareketinden de anlıyordum ki sıkıntılı bir dönemden geçiyordu, bariz bir şekilde kaygı bozukluğu yaşıyordu. Kendisi başından geçenleri bir bir anlatıyor ben ise pür dikkat dinliyordum... O’nu dinlediğimi, o’nu anlamaya çalıştığımı, değer verdiğimi fiilen göstermeye çalışıyordum. Ne ben boşa acile getirildim ne de ben boşa sadece bir koruma bandı için bir saatten fazla bekletildim.

“Sizin hayır sandığınız Őer, Őer sandığınız Őeyde hayır vardır. Allah (c.c) bilir, siz bilemezsiniz.”

Hayat öyküsü içler acısıydı. Müslüman değil ki namaz kılarak Mevla'mızdan yardım dilesin, Allah'a sığınsın, Allah'a yönelsin ki O elbet bir kapı açar, O kullarına karşı çok merhametlidir diyemedim. Demek istediklerimin hiçbirini diyemedim, ne kadar acı... Elimden geldiğince teselli etmeye çalıştım. Her birimizin bildiği o cümleler... "Üzülme, yalnız kalmamaya özen göster, sen değerlisin kendini değersiz görme, dostlarınla buluş, kendine zaman ayır" böyle cümleler işte... O derdini anlatıyor ben her cümle bitiminde Rabbime hamd ediyorum.

Allah'ım Müslüman olarak şereflendirildiğim için sana sonsuz teşekkür ederim... Sana yöneldiğimde ne derdim ne gamım kalır... Ciddi anlamda muhasebe etmeye başladım kendimi. Bir - bir buçuk saat ara vermeden anlattı, anlattı, anlattı... Sırası gelince bekleme salonundan çağırıldılar kendisini ve böylelikle vedalaştık. Teşekkür ederim, iyi geldin" dedi. Ne kadar iyi geldiyse o'nu dinlemem arkasını döndü tebessüm etti ve yine yeniden "teşekkür ederim" dedi ve gitti. Aradan beş dakika geçti geçmedi benim korseme getirildi. Acilden ayrılıp evime geldim yorgun ve bitkin bir vaziyette. O ara pencere önüne gecenin bir yarısı serçe konuverdi. Uykusuzluktan gözlerimi zar zor açıp kapıyorum, uykuya da geçemiyorum. Bu da neyin nesiydi? Serçenin bir derdi vardı, var olması hayrola diye perdeyi araladım, camı açtım serçeyi seyre daldım. Bir şeyler diyordu kendi dilinde ah bir anlasam derken...

"Yedi gök ile onlarda bulunan varlıkların hepsi hal lisaniyla Allah'ı tesbih eder. O'na ibadet eder, fakat insanlar onların tesbihlerini anlayamazlar" âyet-i kerîme düşüverdi gönlüme.

"Ne için var isen o'nun için yaşa! Ee böyle pencere önünde benimi izleyeceksin? Eşlik etmeyecek misin bana?"

Ee kalk bir teşekkür et Rabbine ey insanoğlu" der gibi sanki pencereme konan bu masum serçe. Bazen bir serçe dahi bizi silkeleyip kendimize getirmeyi başarıyor. Zira serçe deyip geçmemek lazım. Her kalp sevdiğiyle meşgul olur. Gönül kimi severse dil de onu telaffuz eder. Her işe koyulduğunda, her işi başarıyla tamamladığında, her zor da her kolaylıkta, her şerde, her imtihanda Bir'i çağırır! Bir'i çağırarak Bir'e yönelmek, başka kimimiz var Bir'den gayrı... ALLAH (c.c.) demekten gayrısı yok insanın içini ferahlatacak...

Sözlerin en yücesiyle...

Hz. Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:

"Allah Teala Hazretleri buyuruyor: 'Ben, kulumun hakkımdaki zannı gibiyim. O, beni andıkça ben onunla beraberim. O, beni içinden anarsa ben de onu içimden anarım. O, beni bir cemaat içinde anarsa, ben de onu daha hayırlı bir cemaat içinde anarım. O, şayet bana bir karış yaklaşacak olursa, ben ona bir zira yaklaşırım. Eğer o, bana bir zira yaklaşır, ben ona bir kulaç yaklaşırım. Kim bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak giderim. Kim bana şirk koşmaksızın bir arz dolusu günahla gelse, ben de onu bir o kadar mağfiretle karşılarım."

"Yedi gök, yer ve bunlarda bulunanlar O'nu tesbih eder; O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Fakat siz onların tesbihini anlayamazsınız. O halîmdir, bağışlayıcıdır."

(İsrâ Suresi 44. ayet)